



adóhivatalok részére úgy az államiaknak, mint a városiaknak, amely utóbbiak első sorban szintén állami adókat szednek be, számlákat nyitattatna és ezáltal lehetővé tenné, hogy az adót a klearingforgalom igénybevételével fizethetők be. Hiszen az adóhivatalok a megyepénztárak átvételével oly terhekké lettek megrakva, hogy nekik ez a megkönnyítés csak megváltás volna, míg az adófizetők nagy részét attól megkímélné, miszerint idejéig az adóhivatal pénztárrácsai előtt pazarolja.

Az intézmény tökéletesítése szempontjából ezenfelül elengedetlennek tartjuk, hogy munkaköre még egy ággal szaporíttassék, hogy t. i. fizetéseket teljesíthessen harmadik személyek iránt. Ismeretes, hogy ha eladó vagy vevő egymást nem ismerik, vagy egymásban nem bíznak, akkor egy harmadik személyhez fordulnak, akinek az a feladat jut, hogy a vételár a vevő által megnevezett igazoló okmányok ellenében az eladónak kifizetessék. Eddig ezzel a közvetítő szereppel nagyjából vidéki pénzügyeink foglalkoztak, anélkül azonban, hogy vele számbavehető eredményt elértek volna. De nem is kell ezen soká csodálkoznunk ha szem előtt tartjuk, hogy a pénzügyeknek igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagjai majdnem kivétel nélkül kereskedelmünk összes ágazatait képviselik és ezek az okmányokba betekintvén, elég gyakran kiszolgáltatják a versenynek a kereskedőnek legfélétebb kincsét, összekötéseinek titkait.

Csak ennek a körülménynek tudható be az, hogy kereskedelmünk ezt a segédeszközt csak a legtrikább esetekben használja, de mert arra rá van utalva, égető szükségé vált, hogy az erre a célra mintegy rátermett postatakarékpénztár ügykörét ez irányban is bővítsé.

A postatakarékpénztár erre hivatva van, mert kebeléből semmiféle üzleti titok ki nem szivárog, de még azért is, mert oly helyeken is teljesíthet ilyen

kifizetéseket, ahol bankok nem léteznek és így abban a helyzetben volna, hogy még a legkisebb helységben is a nagy kereskedelem szolgálatába állhatna. Alkalmazottaitól ez nem is követelne különös szakértelmet, mert a megbízások a központból határozott alakban indulnának ki és az igazoló okmányok megint csak a központhoz volnának beszolgáltatandók.

Ha már most a mondottakat összegezzük, úgy kitűnik, hogy javaslataink megszivélése a postatakarékpénztár üzletforgalmának alig sejtett kiterjedést adna és az új elemek bevonása, valamint a klearingforgalomnak abból levonható szélesebb alapokra fektetett igénybevételével annak az anomáliának is véget vetnők, hogy nálunk az átutalási szolgálat már a második kéznél megakad és gyors lépésekkel közelednénk ama ideális állapponthoz, hogy kereskedőink összes fizetéseiket a csekkpéldányok kitöltésével eszközölhetnék.

Bárany Zsiga.

### Szakvélemény a városi villamos világítás ügyében.

Városunk világítása iránt Latinovits Pál főispán érdeklődésének újabb tanujelét adta azzal, hogy egy általánosan ismert szakférfiúval Kovács Pál volt zentai országgyűlési képviselő és kiváló elektrotechnikussal a világítás ügyét teljes részleteiben újból megbeszélte és annak kivihetőségére nézve tőle szakvéleményt kért. Kovács Pál ur szakvéleményét a világítás ügyében a következőkben adjuk:

Mindenekelőtt előre bocsátotta, hogy a villamvilágítási kérdést két részre osztja:

A házi kezelésben létesítendő berendezésre és a kombinált világításra.

A házi kezelésre nézve a következőket adta elő:

Tagadhatatlan, ugymond, hogy a világítás ép oly elsőrendű szükséglet a városok közönségére, mint akár a vízvezeték, vagy

csatornázás; ennél fogva nem tanácsos tehát a közönségnek oly nagyfontosságú érdekét vállalkozónak évtizedekre lekötöni.

Legjobb példa erre a gáztársulatok esete, amelyet érdekes példákkal illusztrált, hogy mennyire káros az egyéb vállalatokra és hogy kapzsiságuk miatt vidéki városainkban a leggyűlöltebb vállalatok közé tartoznak.

Házi kezelés mellett a villamos telep mintegy pulsometer a város közgazdasági és kulturális fejlődésének; igen fontos és szükséges is tehát, hogy a város vezetői tartsák azt a kezökben. Már azért is, mert a házi kezelés mellett a város önállóan és függetlenül érvényesítheti tarifa-politikáját, a mi pedig igen fontos körülmény a fogyasztókra nézve, de magára a város jóvedelmére is.

Azonkívül az elektrotechnika terén elérhető célszerű újításokat és új találmányokat házi kezelés mellett a város nemcsak a saját céljaira használja fel, hanem a közönség javára is.

A modern technikai haladás nem ismer határt, mindig újabb és újabb találmányokkal lép elő minden téren, melyeket akarva, nem akarva el kell fogadnunk, ha nem akarunk elmaradni a haladástól, vagy nem akarjuk a régi rosszat és költségeset tovább alkalmazni. Ha már most olyan újítások vagy találmányok látnak napvilágot, melyek az üzemi költségeket apasztják és ez által a fogyasztó közönség érdekei is előtérbe jutnak, házi kezelés mellett a város vezetése és felügyelete alatt álló telepre a közönség érdekeinek szem előtt tartása mellett sokkal könnyebben lehet befolyást gyakorolni, mint egy magánvállalatra. Példákkal bizonyítja továbbá az elektrotechnika terén az utolsó 15 év alatt elért eredményeket és nagy haladást, mely még folyton tart és a mostani erős versenyt; úgy az egyes nemzetek között: a tudomány terén, mint pedig a vállalkozók között a társadalomban.

Kifejti továbbá, hogy megfelelő műszaki és adminisztratív vezetéssel bíró telep, mint azt a tapasztalat mutatja, rentábilis vállalkozás, ez aztán bizalmat gerjeszt a közönségben a vállalat iránt, s az nagy befolyással van a telep jövő fejlődésére. Annak igazolására felhozta, hogy Nagybecskerek a mult

szetének egyszerűségével és naivitásával én előttem csak a multkor egy nagyon bájos kis gyermek, akinek szemrehányást tettem és megdorgáltam, hogy „miért nem vagy te jó”. A gyermek két szemét rám emelte és nagy ijedten azt mondotta, hogy: „Bácsi, szeretnék én jó lenni, de nem tudok.” Az anyja pedig mosolyogva tette hozzá: „mert a rosszasság a véredben van!”

Nem is gondolják hölgyeim és uraim, hogy milyen komoly igazság rejlik ebben a két természetes nyilatkozatban. Az egyik a gyermekét kidomborítja, ami általános emberi természetünk alapvonását, hogy jók szeretnének lenni, de nem megy, nagyon nehéz, nem tudunk.

A másik, az anyáé, megmagyarázza nekünk ennek az okát; megfejt nekünk természeti meg hasonlításunk titkát: nem mi vagyunk a hibásak, hiszen a vértünkben van. Igenis, természetünkben van, amit szt. Pál röviden így fejez ki: a bűn uralkodik a mi halandó testünkben.

Ez a hatalmas gondolat, amely ilyen egyszerű formában van elrejtve, az ember életének nagy titka. Ez a titok pedig abban áll, hogy mi nem a tökéletesség állapotában élünk és születtünk, hanem egy bizonyos súlyedésből emelkedtünk ki, egy bizonyos bukásból bontakoztunk ki és ez a kibonta-

kozás, ez az emelkedés folytonos, ma is tart és ez az emelkedés a civilizáció története. Erről fogok én röviden beszélgetni: kérem szives figyelmüket.

Azt a gondolatot, amelyet előbb röviden kifejeztem, hogy nekünk teremtésünk óta folytonosan emelkedtünk és tökéletesedtünk kell, azt minden népnek vallás és bölcsészet rendszerében kidolgozva feltalálhatjuk.

Mert nincs olyan vallás a világon, amelynek hagyományaiban egy bukásnak, az emberi faj bűnbeesésének tisztább vagy zavarosabb gondolatát fel ne találhatnók. Mind egyikében ott van a nyoma az őstülyedésnek, amely az emberi élet nagy rejtélyének az egyetlen kulcsa. Ugyanez az ősbukás tudja csak megmagyarázni nekünk, hogy miért olyan gyarló és miért olyan nyomorult lény az ember. Homályos értelmével az ember a földi dolgokban csak tapogat. És még a leg egyszerűbb igazságot sem képes gyakran megfejtetni. Megromlott szívével pedig az ember nem a jót követi, hanem előszeretettel cselekszi mindig a rosszat. Valóban olyan az ember szíve, mint amilyenek nagy utazók az elhagyott szigetet, őserdeit leírják. A sűrű rengeteg sötét, tüskés csalittal van belepve. Itt-ott posványok, lehelletük méreg, párázatuk dögvéz.

A sűrű tüskés rengetegben hason csuszik a vérszomjas tigris. A mocsár partján

kigyó sziszeg, vagy prédára les az alligátor; vagyis minden bokorban ott leskelődik a halál.

Higgyék meg, ilyen bizony az emberi szív is. Belepi a tövis, a gaz, amelynek magját nem kell a szívekbe vetni, kiké az ott magától is. A szív mocsarában ott leskelődnek az aljas szenvedélyek, hirtelen a sűrűségéből, ismeretlen helyekről előtörnek az aljas indulatok: az a csuszó mászó bizelgés, a sziszegő irigység, a zsákmányra leső piszkos önzés, pénzvágy. Vagy az a gyűlöletre indító harag és az az igazán vérszomjas boszuvágy.

Nézzék hölgyeim és uraim, mennyi gondba, fáradságba kerül, míg az ember mindezeket a bajokat önmagában felismeri és ezt a gázt, ezt a tövist gyökerestől a szívéből kiirtani akarja. Sőt a magunk ereje nem is elégséges hozzá. Szükségünk van bizonyos felsőbb kegyelemre, amely segítségünkre jöjjön. És az a kegyelem segítségünkre jó is. A mi durva, kéréses szívünket, mikor azt a tükért belőle önmagunk kitépni nem akarjuk, fel felszántja a fájdalomnak az ekevasával, megboronálja a földi szenvedéseknek boronájával, meghasogatja, lágygyá teszi azt a lelket, hogy kitéphessen belőle minden gázt, hogy azt a szívet megtisztíthassa, termékeny négye. Tehát ez a kegyelem a fájdalomnak munkája, amelyet az Isten minden nemes szívre rá szokott mérni, mert csak szenved-

évben 42,000 korona, Temesvár pedig 70,000 korona tiszta hasznat produkált.

Németországban egyáltalában nem adnak koncessziót; Olaszországban pedig most tárgyalják az erre vonatkozó törvényjavaslatot, mely szerint a városok nem adnak koncessziót vállalkozónak, hanem még jogot nyerne arra, hogy a már meglévő telepeket a városok exportálhassák. Nálunk ugyan még eddig tételes törvényeink arra vonatkozólag nincsenek; de anélkül is ugy cselekszenek a városok. Figyelmeztetőleg érdekesen kifejtette, hogy olyan városok, melyek ingatlanai után nagyobb jövedelemmel nem rendelkeznek, fel kell használni minden kínálkozó olyan alkalmat, mely későbbi jövedelmezési forrásul szolgál a város jövődéli kulturális és humanitárius ügyeinek fejlesztésére és támogatására. Ez a gyakorlat divik a nyugati államokban s ezt nálunk is meg kell honosítani, s Zombor város részére ez az első alkalom.

Beszéde folyamán kijelenti, hogy ő ez esetben érdekelt fél: mint vármegyénk szülötte. S éppen ezért a leghatározottabban pártolja a világításnak házi kezelésben való vezetését; s a bizottság tagjainak élénk hozzájárulása mellett kijelenti, hogy vármegyéje székhelyén csak olyan intézmények létesítését hozhatja javaslatba, amelyekről vármegyénk későbbi nemzedékei is hálával emlékeznek alkotóikról.

Az, hogy a városnak nincsenek a vezetéshez szükséges szakközvegi, a miatt ne aggódjunk! Mert mint azt bebizonyította: mint más téren, ugy ezen sem szenvedünk hiányt szakszerűen képzett emberekben. Azt azonban hozzátette, hogy a telepek házi kezelésbe való átvételét csakis a berendezés jótállási határidejének lejártá után biztosítsa a város.

A kombinált világításra vonatkozólag a következőket adta elő:

A villamvilágítási tüzem a malom tüzemtől egészen eltérő műszaki tudást és egészen más gyakorlatot igényel s így a malom nem lesz képes a közönség érdekeit ugy szolgálni, mintha a villamos telep külön kezeltek.

Valamely iparvállalattal kombinált világítási tüzem nélküli a bizottságot, melyet

a közönség érdeke eme fontos szükségletének kielégítésénél megkíván; s így aztán a malomban előforduló kalamitásokért a közönségnek is szenvednie kell.

A vidéki városok általában tartózkodnak attól, hogy világítást ilyen módon létesítsenek és más tüzemhez kössék, s ez csak akkor és oly esetekben indokolható, ha az önálló telephez teljesen hiányoznak az előfeltételek. Így pl. kisebb községekben, ahol nem oly fontos a világítás, mint városokban, ahol, mint fentebb jelezni szerencsém volt: a közönség elsőrendű szükségletének tekintendő

Kétségbe vonja továbbá, hogy a fentiekre való tekintettel a miniszterium ahol a terveket már felülvizsgálták s jóváhagyták, a kombinált világítást elfogadja.

Háromnegyedórai érdekes előadás után áttért végül a házamlási jog ismertetésére, ami felett érdekes vita fejlődött ki Latinovits Pál főispán kezdeményezése folytán, aki az inkább technikai ügy tárgyalását a legnagyobb figyelemmel és érdeklődéssel kísérte, s végül az egész előadott anyagot felhasználta a bizottság tagjainak nyilatkozattételére.

### Főispánunk a munkások érdekében.

Latinovits Pál vármegyénk főispánja ismét egy szép cselekedettel szaporította számát jótéteményei máris hosszú sorozatának. A szegény munkás népet támogatásában részesítette mindenkoron, és most legújabbán 20000 korona állami segélyt eszközölt ki a kormánytól, a Zomborban felépítendő munkásházak részére. Latinovits Pál főispánnak nem a legkisebb sikerei közé tartozik a jelenlegi és minden iránybani munkálkodásának fényes tanubizonyossága a munkások érdekében elért legújabb sikere. — Teljes odaadással igyekszik a munkások bajain segíteni és minden pillanatban kész panaszainak orvoslásáról gondoskodni. Az ő áldásos munkálkodásának köszönhető a Gazdasági munkás- és cselédségélypénztár fokoza-

tos terjedése az egész vármegyében és újabb jótéteményével ismét enyhítő balzsamot csepegtetett a munkásnép sebeire.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a következő átiratot küldte főispánunknak a munkásházak építése ügyében:

Zombor sz. kir. város tanácsa múlt évi szeptember hó 4-én 13602. szám alatt azon kérelemmel fordult hozzám, hogy a munkásházak építését megfelelő államszegélylyel támogatom.

Méltányolván a nagyjelentőségű kérdéshez fűződő társadalmi és gazdasági érdekeket, az előterjesztett kérelem alapján gazdasági munkásházak építésének előmozdítására a zombori m. kir. adóhivatalnál egyidejűleg 20,000 korona, azaz: huszezer korona államszegélyt engedélyeztem, hol is az a szab. kir. város pénztárának a város polgármestere által látmozott bélyeges nyugtája ellenében ki fog fizettetni.

Az államszegély összege, mint munkásház építési alap lesz kezelendő és mindenkor kizárólag csupán gazdasági munkások házáépítésének támogatására lesz felhasználható, még pedig akként, hogy az államszegély összegből és a visszatérülő törlesztési részletekből s kamatokból első sorban a szab. kir. városban lakó s gazdasági munkások nyerjenek háztelkek szerzésére, házáépítésre hosszú lejáratu, olcsó vagy kamatmentes kölcsönöket avagy másnemű támogatást, amikor pedig a helybeli e részben jelentkező szükséglet kielégítést nyert, kellő leszámolással adassék át ezen munkásház építési alap Bács Bodrog vármegye közönségének, mely törvényhatóságban az alap ugyancsak a jelzett célra a jelen rendelet értelmében lesz felhasználandó, abban a vármegye egyes községei a körülmények által indokolt sorrendben fokozatosan részesítendők.

Felhívom ezekhez képest a sz. kir. város közönségét, hogy mielőbb állapítsa meg azokat a módozatokat és feltételeket, amelyek mellett a helybeli gazdasági munkások az államszegélyből telekszerzésre és házáépítésre megfelelő támogatást fognak nyerhetni. Célszerűnek tartanám, hogy amennyiben az ehhez

désben és fájdalomban tisztulhatunk, nemesbedhetünk.

Amint az egyes ember tisztul, nemesbedik és tökéletesbedik, ugy látjuk fejlődni, haladni, emelkedni és tisztulni az egész emberiséget; nem is lehet ez másképp. Hiszen a rész mindig olyan, mint az egész; egy csepp ebből az ásványvizből csak olyan, mint az ásványviznek az egész tömege; és ha én kivesszek egy csepp bort abból a hordóból, az izre, színre, zamatra csak olyan lesz, mint az egész mennyiség. Ez az oka, hogy az egyeseknek haladásából az emberiség tükröződik vissza; az egyének haladása mindig visszatükröződése a nagy egyetemes emberi haladásnak.

Amint a porba esett és széttrött tükör darabja — csak egy szilánk — visszatükrözi az egész természet képét, ugy az egy gyöngye ember is visszatükrözi önmagából az emberi haladásnak törvényét s képét. Mi a különbség az egyes haladása és a tömeg haladása között? Az, hogy az egyesnek haladása látható már egy emberéleten keresztül, az emberiség tömegének fejlődése, tisztulása évezredek keresztül tart. De ez a haladás törvény, ez a fejlődés, amelyet mi evolúciónak nevezünk, isteni igazság, amelyet maga az Üdvözítő tett mindnyájunk kötelességévé, különbség nélkül: „Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei atyátok tökéletesek!”

Ime ez az emberi cél, ez a mi haladásunk utja, a tökéletesedés, a tisztulás, a nemesedés.

Ezért látjuk ezredévek nehéz küzdelmeiben ezt a gyenge embert sokszor elbukni, könnyek között véresen ismét csak felkelni, hogy egy egy lépéssel az ő haladásának, emelkedésének útján előre menjen. Mennyi vérnek és könnynek kellett azonban kifolynia addig, míg a világ, míg az emberiség a haladásnak mai álláspontjára jutott. Ez a nehéz, kimerítő küzdelem még mindig tart, mert még mindig csak vérben és könnyben tisztulhatunk, emelkedhetünk, nemesbedhetünk. Ezt az utat nevezem én az emberi haladás kínos kalváriájának, amelyet meg kell tennie az egyének önmagában, az emberiségnek pedig összeségében, hogy méltók legyünk a tisztulásban, a tökéletesedésben ahhoz, aki nekünk isteni vezértünk. Találón nevezni azért az embert földi vándornak, az ő útját pedig földi zarándoklásnak.

Higgyék meg, hogy völgyekből, sőt ködös mélységekből indult az emberiség útjára, ahol még nem látott semmit, tájékozatlanul állott és éppen csak saját szerveivel tapogatózkodott; minél magasabbra haladt azonban évezredek lassu folyásában az emberiség, annál tágasabb szemhatár nyílt meg előtte; tisztább lett a világa, frissebb a levegője. Ez

az emelkedés, ez a hegyi ut nehéz, küzdelmes; örvények szédítenek, szakadékok várakoznak, tátonganak előttünk. Mire az ember elroskadt tagokkal oda fölér, meggörcsült alakjával már mintegy keresi magának azt a helyet, ahol a sirját megássza. Azért az mindegy: minél magasabbra megy, annál közelebb jut a célhoz.

Mikor utnak indultunk, velünk jöttek barátaink, szülteink, testvéreink; mint gyermekek az ő kezükkel, az ő kezükön, karjaik segítségével emelkedtünk; később egymás után maradtak el azok, akiket szerettünk. Mikor azután visszaneztünk a hegyről, ott látjuk a tört reményeket, a megcsalott ábrándokat, azokat, amikre a földi életben súlyt fektettünk. És igazán jól mondja egy francia író, hogy az ember születik haj nélkül, fog nélkül, illúziók nélkül és meghal haj nélkül, fogak nélkül és illúziók nélkül. Minél magasabbra emelkedtünk, annál magányosabban állunk, de egy gondolat minden tiszta lelket megvigasztal: „Majd ha a csucsra érek, ott nem leszek egyedül, mert vár valaki rám.” ez a valaki az isten.

Amilyen az egyén fejlődése, olyan az emberiség is viszont. Mondtam, hogy az emberiség ködös völgyön keresztül évezredek át emelkedett és még mindig emelkedik, még mindig csak vérben és könnyben

szükséges előfeltételek megvannak, az érdekelte munkások körében a közigazgatási hatóság közbenjöttével, illetőleg utmutatása alapján házépítő szövetkezet létesítenék, mely esetben az államsegélyből támogatáshoz ezen szövetkezet révén jutnának a házépítő munkások, akiknek másrészt a szövetkezet alkalmat szolgáltatna arra is, hogy az évi törlesztés összegét heti befizetések útján könnyebben összegyűjtsék.

A midőn még megjegyzem, hogy az államsegély felhasználása tárgyában hozandó törvényhatósági határozatok, ugyancsak az államsegély összegére vonatkozó évi számadások hozzám minden év március hó végéig felterjesztendők lesznek, egyszersmind azon reményemnek adok kifejezést, hogy a munkásházák építésének közérdekű ügyét a szab. kir. város közönsége is a munkások javára a saját részéről nyújtható előnyök és kedvezmények, mint pl. olcsó vagy ingyenes telekátengedés, építőanyagok kedvezményes eladása stb. által hazafias áldozatkészséggel elő fogja mozdítani.

### Két beszéd.

Vármegyénk törvényhatósági bizottságának kedden megtartott közgyűlésének kimagasló pontja volt az a két szép eszmegazdag beszéd, melyet Piukovits József és dr. Grünbaum Pál bizottsági tagok mondtak el az állandó választmánynak a tisztviselők fizetésére vonatkozó javaslat mellett.

A beszédek a következők:

#### Piukovits József beszéde.

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Az állandó választmány tegnapi ülésében beható vitatárgyává tette a vármegyei tisztviselők fizetésének rendezését, melyet ugyanazon okok tesznek elodázhatatlanná, a melyek az állami tisztviselők fizetésének sürögős rendezését megkövetelik.

Sajnos, hogy az állam pénzügyi ereje nem elégséges arra, hogy a jelen pillanatban a vármegyei tisztviselők helyzetén is javítson, bár az erre vonatkozó igények jogosultságát

tisztul, mert sajnos, végcéljának igazán még csak a kezdetén áll.

Mint a hogy az ember a kőszénbányákban látja egymásfelé rakódva a kőszénrétegeket, úgy látja az ember az emberiség történelmi fejlődését és haladását, egymásra lerakódva a műveltség rétegeit, a régi őshagyományokat tartalmazó irataikban. Hatalmas világ kulturának nyomait találjuk ott, a melyek egykor virultak, a melyek egykor sarjadtak, gyümölcsöt hoztak a szőlő után ezredévek folyamán lassan elbervadtak.

De a korhadt gyökerekből mindig új és friss hajtások sarjadtak elő és új műveltségnek csiréit hintették szét az eszményiség után sóvárgó szivekben, hogy az emberiséget egy lépéssel közelebb vezethessék vagy a tiszta széphez, vagy az igazhoz, vagy ami a legfőbb, a jóhoz, a szeretethez.

Oh, hölgyeim és uraim, ezeknek a nagy szellemi és erkölcsi mozgalmaknak, a melyeket megtalálunk a népek kulturirataiban, és vallási hagyományaiban, ezeknek csak egy célja volt mindig; ez a cél: az emberi léleknek tisztítása és az emberiségnek tökéletesítése.

E tisztításnak pedig mi volt a legalkalmasabb eszköze: két dolog; vagy a vallás, vagy a művészet. Sőt ez a kettő alapján

minden számottevő faktor elismerte. A törvényhatóságokra hárul tehát az erkölcsi kötelesség, hogy kiegészítőleg lépjenek közbe addig is, amíg az állam azon helyzetben lesz, hogy leróhatja tartozását azon lírai iránt, kik a legnehezebb időkben annyi önfeláldozással — mondhatnám, annyi nélkülözéssel — teljesítették hivatalos kötelességüket.

A legnagyobb örömmel támogatom az állandó választmánynak a vármegyei tisztviselők fizetésének emelésére vonatkozó javaslatát és azt hiszem, hogy csak nagy tradícióhoz marad hű e vármegye közönsége, — mert nagyok Bács Bodrog vármegye közönségének tradíciói, valahányszor hazafias áldozatkészségről van szó — midőn e javaslatot jóváhagyó határozatával szankcionálja. Elfogadom az állandó választmány javaslatát.

#### Dr. Grünbaum Pál beszéde.

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Midőn öméltóságának a remek irányú mesterművét és vármegyénk szónok mesterét hallottam: úgy mélyen érzem hivatásom sulyát, amidőn előkelőink sora előtt én mint a szólás tehetségben teljesen járatlan jelentkezem, hogy indokoljam adataid szavazatomnak tartalmát.

Másrészt lelkesít azon meggyőződés, hogy korszakot teremtő intézmények alkotásához hivatott mindannyiunk szíve és esze a megnyilatkozásra, de különösen hivatott bárkié, aki a népek százezreinek sorából áll elő és ilyenként jogosult azok nevében, azok óhaját tolmácsolni.

Mint a munkája után élő és adózó néptáborához tartozó, érzem szavaim sulyát és épen azért nem szerénytelenség tőlem, ha öméltósága és a tekintetes törvényhatósági bizottság egyetemének figyelmét bátor leszek rövid időre lekötöni.

Szabadságharcunkat megelőző tavaszeli hónap 13-án Pozsonyban összetilt rendek és karok törvénybe iktatták a jobbágyság felszabadítását és nemcsak eltörölték a robot és dézma terheit, hanem a köztelherviselés szent elvénél fogva minden magyar honfit egyenlővé avattak. Akkor minden magyar lélekben lángolt a tudat és minden magyar szívből áradott az öröm, hogy nincsen többé kiváltságos rend, mely egyedül volt ura e szép hazának rónáin, zöldelő dombjain és büszke lovagja e szép haza vadregényes hegyeinek: hanem lángolt akkor a tudat és szertelen volt az öröm a felett, hogy ezentul mindenikünk tagja a szent koronának, hogy egy egységesen szabadon dolgozó és munkájában megbecsült magyar nép lettünk, mely-

egy. Egy gyökérből, isteni gyökérből sarjadzott két hajtás, amelyek egymást kölcsönösen kiegészítve tudják tisztábbá és tökéletesebbé tenni az embert. Mert: művészi elem nélkül elvezet a vallás a fanatikus gyűlölködésig, a mely soha sem erény. Viszont tisztán művészet vallási, eszményi tartalom nélkül elvezeti az embert az érzélgősségig, amely amint tudjuk, a nemzetek történetében mindig luxuriákra, kicsapongásokra és az érzékiségbe vezették a nemzetet.

Itt jegyezzük meg jól, hogy ez a vallás és művészet, a melyek ikertestvérek és egy törzsnek hajtásai, soha sem végcél önmagában, ezek mindig csak eszközök arra, hogy általuk az ember nemesedjék és tökéletesedjék.

Mit kérdelem tehát én, hogy kinek a lelke minő tisztulási eszközt talált, tökéletesedése és tisztulására; ez az ő lelkiismeretbeli dolga. Soha sem fáj nekem az a gondolat, hogy valaki melyik templomban imádkozik; nekem csak az fáj, ha valaki nem imádkozott.

A végcél tehát ismétlem, mindig a lelki tökéletesedés, a mely az embert az anyagiasságból az eszményiségbe, az állatiasságból az önfeláldozásba, szóval a földről az istenhez emeli.

nek társadalmában nem lesz többé soha emberi osztály, vagy oly réteg, oly rend, akinek munkája robotmunkává fajul és akihez a jobbágysági munka szégyene férközhetni fog.

Szeretném festeni a multak robotmunkáit, mert félek, hogy emlékeztünkben erre nézve már halványulóban van a fogalom, hogy majd később ha azt vitatom, hogy a szabadságharc óta mégis egy másik — egy értelmi jobbágyság alakult, hogy fájdalom egy számbelileg igen nagy értelmi osztály lett a robotmunka igája alá hajtva: hogy ekkor lássák a mult és jelen azonoságát és ismerjék velem el, hogy sajna, nem tűnt le még végleg ama kor, melyben az emberi társadalom az emberi hus és vér áldozatait meg nem követelné.

Távol áll tőlem a gondolat támasdalmi berendezéstük. Nem! hanem határtalan bennem a vágy közrehatni társadalmunk javításán, határtalan a vágy ember-szeretetre fundamentálni az állami társadalom minden osztályát. És e szertelen vágy fogja nekem biztosítani ezuttal az erőt is, melylyel önöket meggyőzni lesz szerencsém teendő szavazatom ércerős szüktségességéről.

A fél század előtti jobbágyság Méltóságos főispán ur és tek. törvényhatósági bizottság a mostan élő értelmi jobbágysági osztályal szemben talán még előnyösebb helyzetben volt.

Mert a mult századbeliek lelki világára a hatalmasok és kiváltságosak ügyesen reáborították a sötétséget és a misera plebs a maga nyomorát változhatatlannak tudta, sőt az elsötétített elmék milliói azt is tudták, hogy e változhatatlan nyomort az apáknak át kell az utókorra is örökíteni. Így hát megadással egy fokkal az állati türelemnél nagyobb nyugalommal hordta az öröklött igának terheit és emberi lelke vagy helyesebben emberi keble beérte a vallás vigasztalásaival híven azt, hogy a kik e földön végig szenvedik az emberi méltóságot érhető minden kinszenvedést azok biztosították csak igazán maguknak a tulvilági boldogulást.

Ezért izzadt vörös verejtéket a rögöz kötött misera plebs nyugalommal és nem irigylé azokat, a kiknek életet termet az arany kalászos rónaság, a kiknek izletes halat nyújtott a folyam édes vize és a kiknek büszke váraira illatoztak hegyeink szépséges erdei!

Ámde milyen más, milyen velőt rázó, milyen szívet facsaró, milyen az emberi érzésre gyalázatot hirdető és milyen feneketlen stüljedése az erkölcsösségnek a mai modern jobbágyság, a midőn a tudományban képzett agyvelő és nem a kerges tenyeret kényszeríti arra, hogy nyomorult bérért, szolgálai fizetésért pusztítsa el elsőbben a lelki, azután a testi életét.

Ez értelmi jobbágyságunk lelkére nem borithatunk sötétséget, mert az ő lelke a tudomány fáklájától világosult fel és nem nyujthatunk neki hitbeli malasztot, mert ismeri a földi törvényt, melynél fogva minden érdem itt e földön jutalmaztassék és tudja, hogy a nyomor kinjai nem lehetnek a becstületes munkának eredményei, hanem tudja, hogy a nyomoruság a társadalom heréinek, galádjainak, munkakerülő és lényekben megromlott nyomorultaknak a terhe!

Ezért immár nem kér, nem könyörög, nem sir többé az elnyomott osztály, hanem ezért tört ki mostanság az összes tisztviselőink forradalma fizetések javítása iránt.

Ezért kiált mostanság a nagy tisztviselői kar igazságért, becsületes munkájuknak jogos díjazásáért!

És amiként a pozsonyi országgyűlésen nem volt, vagy nem merészkedett tiltakozó hang emelkedni a testi robot munka felszabadítása ellen, azon módon nincs és nem merészkedik széles ez országban senki hangot adni, a hivatalnoki kar szellemi robotjának felszabadítása ellen.

Sőt ellenkezőleg valóságos lázas sietéssel igyekszik minden tényező helyre hozni az évtizedek mulasztásait és egyaránt hódolatteljes tisztelettel ádózik mindenki, a szellem munkásainak eddigi önfeláldozásaiért

és követeli parancsolólag a tisztviselők helyzetének javítását.

Ezen fenséges áramlat ellen vajjon ki merészkedik tétlenül maradni?

Vajjon szabad-e nekünk a saját hivatalnokaink nyomorult díjazásának kérdését megoldatlanul hagyni? Nem! Nem! a kérdésnél még sokkal több és nagyobb! Szabad-e kísérletezéssel, szabad-e tán fokozatos cselekvéssel, szabad-e fél alkotással, szabad-e részleges tervezéssel a kérdés megoldását elütni, vagy gyatra módon elkezdeni?

Oh nem! Itt most már a becsület kérdése is forog kockán, mert én nem tartom becsületesebb alkotásnak, ha önszivünkben a tört csak félig és nem egészen rántjuk ki.

Ha ugyanis az álladalmi társadalmat personificálom: akkor a közigazgatás tisztviselőinek kara a vérkeringés szervét, a szívet képviseli.

Mig a justitia a hideg agyvelő, mely osztja az igazságot akkor is, ha a világ alatta és felette romba dőlne, addig a közigazgatás tisztviselői kara, az érző szív, a melegen ápoló kebel, mely lükteti az éltető vért oda, a hol pusztulóban van valamelyes szerv.

Nem-e a közigazgatás tisztjeit látjuk ott, hol egymásra törnek az élet küzdelmeiben ellenségekké vált osztályok, hogy közöttük a békét és szeretetet helyre állítsák, nem-e őket látjuk ott, hol tombolva törnek az emberiségre az elemi csapások, legyen az tűzvész, árvíz, ragályos fekély vagy fekete halál, hogy óvjon a pokoli erőttől és mentsen a pusztító veszedelemtől, nem-e őket látjuk mindenütt ott, hol a rend, a biztonság és az anyagi és erkölcsi boldogulás istápolásra vár és nem-e ott, hol a magyar nemzeti létünk biztosításra és oltalomra szorul.

Igenis az adminisztráció az a hatalmas uagy szív, mely lükteti minden felé, még magának a Justitiának is az éltető nedűt, hogy üdének mentse meg nemzeti nagy létünket.

És ezen nemes nagy szervben ott kell látnunk egy bérnyilkosnak, a szűkkeblűségnek mérges törét, melyet most nem feljebb és feljebb buzni, hanem kiragadni és örökre elpusztítani a kötelességünk.

Ezért tekintetes törvényhatósági bizottság az ország közvéleménye töltök egész alkotást és becsületese reformot követel.

Vajjon miben álljon hát a fizetés javítás egész és tökéletes munkája?!

Mielőtt azonban erre kitérnék, egy rövid történeti pillantást kell vetnem annak indoklására végett, hogy miképpen alakulhattak hát a viszonyok a mai moderu korszellem ellenére olyanoknak, hogy ily gazdag, hatalmas és nagy vármegye, minő a mienk is, az ő legközvetlenebb tisztviselőit a díjazás ama alacsony fokán tudta hagyni, mely még az ember baráti érzést is felháborítja!

Enek historiai oka felette természetes és egyszerű! Még csak egy fél század előtt is a kiváltságos és vagyonos nemesség nobilis feladata volt az állami hatalomnak hivatala körében való gyakorlása, hogy ennek segélyével a magyar nemzeti lét fenntartása iránti legnobilisebb kötelezettségét gyakorolhassa. Később nem is tisztán azért, hogy hivatalból munkálkodják a nemzeti lét boldogulásán igyekezett a hivatali székekhez, hanem inkább azért, mert jobb dolog híján, a hivatali székekhez fűzött hatalom mellett kis királyok módjára érvényesíthette hatalmi szeszélyeit.

Törődött is akkoron a jómódu vagy gazdag nemesség a hivatali fizetéssel vagy magával a hivattal, mikor a hivatal volt az ő kedvéért, és törődött is ő azzal, hogy mikor, mennyi fizetés jár a hivatali tisztjével, mikor az egész fizetést egy kártyalapra tehetette az ősi vagyon jövedelmei mellett!

Amde lassan-lassan letűntek a közigazgatási hivatalok a nemesi ifjak és férfiak hatalmi állásainak lenni és a 19. század uralkodó eszméi csakhamar átalakították az adminisztrációt azzá, aminek lennie kellett úgy, hogy ma már hál' Istennek e téren is felvirradt az egyéni erő, tehetség és igaz munkásság kora és ma már a közigazgatáshoz is csak a kivívott érdemek után választatnak

a hivatottak és nem a bölcsök koronáinak fényességei szerint.

Amidőn tehát ilyenné alakultak át a közigazgatási hivatalok, és amidőn e hivatali székekben is a tehetség érvényestülését látjuk: úgy akkor megdöbben az ember józan esze, ha látja a hivatali állás emilyen újja szülését és megfokélesedését, de viszont látja e hivatali állásokkal, még mindig az elavult mult századbeli fizetési arányokat.

Hiszen e nagy és gazdag vármegyének szolgabirája nem dotáltatik olyan fizetéssel, amivel egy fővárosi közepes vendéglős a maga portását fizeti.

A főszolgabiráink fizetése nem közelíti meg a másodrangú pénzügyészeké, a pénztárosainak fizetéseit.

Hogy a szegényiprit arcunkba tovább ne zavarjam nem teszek egyéb összehasonlítást, hanem még csak annyit jegyzek meg, hogy egy nagyobb városi áruház intézőjének fizetéséből e gazdag vármegye 3 árvaszéki tlnököt tarthatna el.

Különbön nagyon felesleges az összehasonlítás? hiszen elegendő ha a kegyetlen valóságra mutatok, és állítom és behizonyítom, hogy nincs ezen vármegyénknek egyetlen egy tisztviselője se, aki fizetéséből magát és családját eltartani képes.

Vagy pusztítja a maga privát vagyont, vagy pedig kényszerűleg belemertül mindjobban az adósságszínalás utálatos örvényébe.

Ha ez így van, miként, hogy mondom így vagyon, hát nem e hatványozott parancs előtt állunk, amikor hivatalnokaink fizetésének javítását célozzuk?

Ezért valja mindenki, hogy nem cselekszünk semmi nagy lelkiismeret, sőt immár csak beváltani kezdjük a régen lejárt kötelezettségünket! A kikben pedig éledezik némi ellenvetés, ezek inkább aggodalmak, melyek könnyen elháríthatók.

Első sorban vannak azok, akik azt állítják, hogy a tisztviselői kart hasztalan erősítjük nagyobb fizetéssel, ha a hivatalnok urak nem buzzák meg magukat addig, amíg a takarójuk ér, másodsorban vannak azok, akik állítják, hogy ez ország lakossága már oly teherrel van sújtva, hogy nem szabad egy szemernyi újabb terhet reá kiróni.

Hát nézzünk egész bátran e két ellenvetés szemébe.

Az első ellenvetés inkább a lelketlenség eredménye és oly tires frázis, melylyel könnyen fogunk elbánni.

Hát magam is azt mondom, hogy mindenki nyugtázkodjék addig, amíg takarója ér, amde mit csináljon az, akinek egyáltalán nincs takarója, akinek épen annyi a jövedelme, hogy éhes gyomrát lecsillapíthassa és testét öltönyvel betakarhassa.

Vagy mit csináljon voltaképpen az, a kinek csak a magarávaló takaróra jutott, de már nincs pénze arra, hogy a családjának is szerezze be a takarót.

A helyzet ilyen és épen nem olyan, aminőnek azok hiszik, akik egyáltalán látják a takarót.

Üres frázis ezen ellenvetés azért is, mert ugyanaz a társadalom, mely a szegény tisztviselő fölébe zugja, hogy nyugtázkodjék a takarója szerint, ugyanezen társadalom szemérmelentl követeli hivatalnokaitól a tisztességes ruházódást, a gyermekei uri neveltetését, a feleségének állása szerinti szereplését, de sőt követeli, hogy a társadalmi és illetve kulturális és humanisztikus minden közintézményekre gavallérosan bozzon áldozatokat, vagyis ugyanezen társadalom a melyik a takaró politikát hirdeti, lépten-nyomon támaszt igényeket az ő be nem tartott hivatalnokaitól.

Hát nem lelketlenség ez? hát nem arculttése ez a józan ész logikájának, amely ellenkezőleg azt parancsolja, hogy dotáltassanak a hivatalnokok azon mód szerint, amiként töltük a társadalom munkát, közszereplést és társadalmi kötelezettséget igényel.

Lássuk most már a másik, a sokkalta nyomósabbat, mert ez okos és becsületese ellenvetés.

Ezen párthoz tartozók mindent belátnak, mindent elismernek, az egész vonalon igazat

adnak nekem, de felemlik az tires tenyert ket és azt állítják, hogy ez ország már oly szegény, mint ama csupasz tenyer és vitatják, hogy a lakosság oly elviselhetetlen közteher alatt roskad, hogy még egy szemernyi újabb reá hártott teher az összeroskadást eredményezné.

Hát ezekkel szemben mindenekelőtt azt vitatom, hogy az állapotoknak illetően rikitó színezése nem felel meg teljesen a valóságnak, mert habár a közteher sulya valóban elérte a legmagasabb fokot, ezen ténydolog csak egyetlen társadalmi osztálynál tapasztalható, habár még ez osztálybeliek sincsennek épen ott, hogy egy szemernyi újabb teher miatt kellessék elpusztulniok.

Nem így áll az ország állapota! Hanem úgy uraim, hogy csupán a törpe és kis birtokos osztály adója és közterhe tovább nem fokozható, a teljesen elviselhetetlen, de elviselhetetlen marad, ha még egy szemernyi reá is hártanánk, azért mert az egzisztencialis minimum adó és végrebajthatóság alól való mentessége és az adózási kulcs progressivitása, még törvényhozásilag meg nem oldott, vagyis mert az adózási rendszerünk ázsiai módra elavult.

Vagy tán nem e nevétséges ellenvetés az, hogy vármegyénk nagybirtokosai azonnal lesujtatnak, ha minden 1000 forintnyi adójuk után 10 forintos adó többlet hárul reájuk.

Szabad-e ilyet őket illető sértés nélkül feltételezni törvényhatóságaink büszkeségeiről, báró Vojnitsról, Piukovitsról, feltételezni ékeségeinkről a Latinovitsok és a Szemzőkről.

Avagy feltételezni a temérdek uradalmak gavallér urairól, a Dungszerziak, Fernbachok, Lebachok, Vojnitsokról.

Teljesen azonos módon nevétséges feltételezni, hogy a jobb módu középirtokosságunk egy haja szála is meggörbülne, ha néhány forinttal emelkedni fog az adója, mikoron az ő tulajdonképeni baja, sulyos betegsége az, hogy gazdasági termékeit nem képes eléggé értékesíteni és hogy nem adott meg a mód, olcsó hitel alakjában neki arra, hogy mezőgazdaságát egészen belterjes állapotra fokozhassa.

Nagy iparosaink, nagy gyárosaink pedig nincsenek és fájdalom, még jobb módu közepes gyár- vagy iparral se dicsekedhetünk. E téren, vagyis a kereskedelem terén legfeljebb sovány, közép kereskedelemről, kezdetleges gyártás és kezdetleges ipari vállalkozásról lehet csak szó.

Ezeket uraim nem az adó sújtja, mert hiszen 3-3 éven belül ez korrigálható, hanem a tókeszegénység, a munkaerő hiánya és a külföldi erős kereskedelem pusztító versenye.

Ily formán tehát, ha a szőnyegen lévő nagy alkotásunkkal újabb, habár a legparányibb adóteher többlettel kell is számolnunk, mégis ismerjük el, hogy ez adóemelés a felsoroltam osztályokkal szemben sérelmet nem fog okozni.

Csupán a törpe és kisbirtokos osztálylyal szemben maradhat egyedül az ellenvetés, hogy ezen osztály a fel %-os újabb pótdadót nem viselheti el.

Csak hogy ez sem így igaz. Mert nem az újabb kivetendő fél %-os pótdadó az agyon-sújtó közteher, hanem a már megfűvő, amely már réges régen agyon-sujtotta ezen szerencsétlen osztályt.

A megholt embert újra agyonltni nem lehet.

A törvényhozás mulasztása az, hogy a törpe és kisbirtokos osztály kétségbeejtő helyzetén nem javít.

Engedjék meg, ha egy találó s tán kissé triviális hasonlattal éljek.

Olyannak látom a törpe birtokos osztály helyzetét, mintha generálisok azon törnék az eszüket, hogy a közbakának a rettenetes nehéz bornyu, puska, bakancs stb. viselését valamelyes módon könnyítsék és végeredményben elhatározzák, hogy a nadrágot tartó szíjjat könnyű kocmadzaggal fogják pótolni, a többi cakunpakk azonban megmarad a szegény baka hátán.

Épen ilyen az arány.

Ne féljenek a generálisok a nadrágszíjtól, mert a katonaság ettől nem fog össze-

roskadni. A kisbirtokos és iparososztály csakunpakkja, szabadjon rapszodikus felsorolást tennem, nem az állami és a megyei adók, vagy a községi terhek, melyeket nagyon, de nagyon szívesen eltérne, hanem a temérdek bírság, a kereskedők furfangja, a pénzintézetek uzsorája, a felekezeti adózás, az ármentesítési terhek és ami a legiszonyosabb, a féktelen zsákmányolás, melyet rajtuk a szabadjara eresztett minden fajta ügynök és szellemi proletár kejes gyönyörrel büntetlenül elkövetet.

Évtizedek óta pusztul ez a szerencsétlen kisbirtokosság, amíg ma már a baldoklás tusáját éli.

Ne féljenek uraim attól, hogy a köztisztviselők karának erősítése által, ezen baldokló osztály kiszűné, hanem ellenkezőleg, és ez így igaz, ama szemernyi teher, ami ezen összerokadt osztályra most hárulni fog, sokszorososan vissza lesz épen az ő javukra fizetve, mert határozottan merem állítani, hogy egyetlen társadalmi osztály se fogja anyagilag oly nagy előnyökkel mostani alkotásunkat élvezhetni, mint épen a kisbirtokos osztály!

Mert ha majdan a mi közigazgatási tisztviselőink nem fognak rettegni, hogy mi módon lesz biztosítva családjuk részére a mindennapi kenyér és a legszükségesebb ellátás, ha ezen tisztviselői karnak nem kell majd keseregni a felett, hogy nap-nap után pusztítja az ő külön vagyont a megélhetése miatt, ha nem fog kétségbe esni, hogy kikerülhetetlenül tárog előtte az adósságok örvénye; ha gondtalanul, ha egész lelkének minden tudásával, ha szívfájdalmak nélkül, vagyis boldog elégedettségben szenteli majdan minden erejét az ő hivatala magasztos feladatainak: akkor fogjuk majd latni igazán társadalmi életünk leghatalmasabb orgánusát, a szívet, legerősebb izmokkal és legdusabb vérerekkel működni és tapasztalni fogjuk, hogy az éltető vér melegét, a szenvedő, a baldokló szervezetnek, első sorban a kisbirtokos osztálynak felélesztésére fogja hártani.

Igy térül majdan hatványozottan vissza eme szemernyi súlyos teher, melyet az egyenlő köztisztviselés elvénél fogva a legszerencsétlenebb osztálynak, a törpe birtokosságnak most átvállalnia kell.

Midőn még felemlitem, hogy a javaslatba hozott fizetésemelés tisztviselőinket még azon anyagi helyzetbe sem hozza, aminőben az állami hason rangu tisztviselők, a fizetésemelésre már elkészített törvényjavaslat szerint jutnának, vagyis, hogy az állami tisztviselőkkel szemben, hivatalnokaink javadalmazása még mindig pótolni valót fog hátra hagyni, úgy akkor felszólításom végéhez jutva, tekintetemet e nagy vármegyéhez nem hatalmi erejénél fogva, hanem lelkének magasztossága, szívének jósága által a mi szívünkben élő vezéréhez ő méltósága a főispán ur személyéhez kötöm, a ki nek akarattából, óhajtasából, emberbaráti vágyaiból jutott e nagy fontoságú tárgy a vármegye közönségének igazságos bírálata elé: hogy hódolatleljes szeretettel rójam le ezekért a nagy közönség nevében forró köszönetünket.

Forró köszönetünket, mert e közgyűlés tényével oltárt állított ő méltósága elibénk, amelynél szabad akarattal áldozhatunk a becsület és az igazság nevében, áldozhatunk azért, hogy a földjében kivált módon megáldott vármegyénk gazdagságából a jogos részt azoknak juttassuk, akik minket óvnak, gondoznak, vezetnek és felettünk öröködnak; melynél áldozhatunk azokért, akik a magyar nemzeti állam fentartásának első rendben hivatott őrei és igaz apostolai, akik hivatásból munkálkodnak nemzeti társadalmunk szellemi, testi, erkölcsi és anyagi felvirágoztatásán.

Végül pedig felhívom önöket uraim, hogy az állandó választmány javaslatának egyhangú elfogadásával most már ne a jog és becsület nevében hozzuk az ő méltósága által emelt oltárra áldozatunkat, hanem avasuk ezen napot mindannyiunk öröme az Istenembertől öröklött és keblünk legdrágább kincseként őrzött szeretet nevében igaz ünneppá.

Ha pedig akadna mégis valaki — tán néhányan, avagy — amitől Isten óvjon — többen, akik ez oltárnál tiszta szívvel áldozni vonakodnának, avagy ez oltártól dacosan elfordulnának: úgy ezekért kérjük külön az Egek kegyes urát, hogy bocsájtana meg nekik vétkeiket, mert nem tudják mit cselekesznek!

### Vármegyei közgyűlés.

Vármegyénk törvényhatósági bizottsága szerdán délelőtt folytatta az évi I. rendes közgyűlését Latinovits Pál főispán elnöklete alatt. A napirend tárgyalásának megkezdése előtt hitelesítették a kedden megtartott közgyűlés jegyzőkönyvét. A következő tárgyak kerültek napirendre.

#### Községi rendőrség.

Az alispáni jelentés után dr. Király Sándor ó kanizsai lakosnak a községi rendőrség megszüntetése tárgyában beadott indítványa került tárgyalásra. Erre nézve az állandó választmány nem tett javaslatot. Karácson Gyula kir. tanácsos alispán bírálta az indítványt és előadta, hogy annak állításai közül igen sok indokolva nincsen, legnagyobb része azonban nem felel meg a valóságnak. Maga az indítványozó, ki különben megyei bizottsági tag, sem jelent meg a közgyűlésen. Neki magának is lenne joga indítványtételre, de most azt állítja, hogy ő Kanizsa község megbízásából tette indítványát, ez azonban okmányilag igazolva nincsen. — A közgyűlés az alispán felvilágosító közlései után az indítványt elutasította.

#### Miniszteri intézkedések.

A belügyminiszter intézkedése a vármegyei nyugdíj szabályrendelet atdolgozása tárgyában. — A miniszteri reudelet felolvasása után a közgyűlés Karácson Gyula elnöklete Vojnits István, Pribil Ernő, Scultéty Ferenc, Alföldy Gedeon, Fernbach Karolyból álló bizottságot küldött ki, hogy a nyugdíj szabályrendeletet a miniszteri reudelet értelmében módosítsa.

A belügyminiszter leirata Vécsey Károly ny. alszámvevő nyugdíjából levont részletek tárgyában. — Elutasított.

M. kir. belügyminiszteri intézkedés a magánéletről szolgáló kompok hordképességének megállapítása iránt alkotandó szabályrendelet tárgyában. — A szabályrendelet elkészült, meghirdetés végett kiadatik és azután jóváhagyás végett a miniszterhez felterjesztetik.

M. kir. kereskedelemügyi miniszteri intézkedés utmestéri iskolák felállítására tárgyában. — A vármegye közönsége az utmestéri iskolákra a vármegyei uti alap terhére 1200 koronát szavaz meg és egy Zomborban felállítandó szakiskola érdekében felir a miniszterhez.

Belügyminiszteri jóváhagyó határozat Katymár, Rigyica, Bacs-Kelesztur, O-Becse, Bath Monostor, Kunbaja, Tovariso, Sztanisits, Vilovo, Gardinovec, B. Almás, Gara, Begecs, Gombos, B. Kula, Uj-Palánka, Jankovác, Kernyaja, Bezdán, Zsablya községi árvtár rendezése tárgyában. — A miniszteri jóváhagyás tudomásul vétetik, a községekkel és az árvaszékekkel közöltetik.

Belügyminiszteri jóváhagyó határozat Bács község ismeretlen tartozkodású árvtár követelése tárgyában. — Tudomásul vétetik.

Belügyminiszteri intézkedés a titeli időközi képviselőválasztás elnökének napi és fuvardíj költség számlája tárgyában. — Megállapított.

Belügyminiszteri reudelet a lakpénzek utalványozása tárgyában. — A lakpénzek fizetése Zomborban február hóban történik.

Kereskedelmi miniszteri reudelet a Bezdán, O, Német- és Uj-Palánka községekben a házalas eltöltése tárgyában alkotott szabályrendelet jóváhagyása tárgyában. — Záradékoltatik és kiadatik.

Ugyanannak reudelete az 1903—1904. évi közti költségelirányzat jóváhagyása tárgyában. — Alispánnak kiadatik.

#### Törvényhatósági átiratok.

Szabadka város tanácsának átirata az 1905. évben Szabadkán rendezendő bacs-

megei ipari és mezőgazdasági kiállítás erkölcsi és anyagi támogatása iránt. — Erkölcsiileg támogatja, de alap hiányában anyagilag nem segítheti.

Pozsonymegye átirata a munkásosztály érdekében a vasárnapi munkaszünetről szóló 1891. XIII. t. c. revíziója iránt a képviselőházhoz intézett felirat támogatása iránt. — Vasvármegye átirata a mezőgazdaságnak jelentékeny kártokozó tőzsdéi üzleteknek törvényhozásilag való reformálása iránt a képviselőházhoz intézett felirat támogatása iránt. — Pozsony sz. kir. város átirata az egyetemesi és gyűlékezési jog törvényhozásilag való rendezése iránt a képviselőházhoz intézett feliratának támogatása iránt. — Csanád vármegye átirata a szegényügy jogvédelme érdekében az igazságügyi kormányhoz intézett feliratának támogatása iránt. — Hasonló szellemű feliratok intéztetnek.

Vas megye átirata a magyar iskolahajó felszereléséhez való hozzájárulás illetve segély megszavazása iránt. — Tudomásul vétetik.

Moson megye átirata a Magyarország és Alsó-Ausztria közötti határok kiigazítása iránt a képviselőházhoz és a m. kir. belügyminiszter urhoz intézett feliratának pártolása iránt. — Partoló felirat intéztetik.

Maros Torda vármegyének határozata a közigazgatási tisztviselőnek nemzeti jelvényvel való ellátása tárgyában pártolás végett. — Sopron város közönségének határozata a vadászati törvények módosítása tárgyában támogatás végett. — Budapest székváros közönségének az állami tanítók érdekében az országgyűléshez intézett felirata támogatás végett. — Abauj-Torna vármegye közönségének átirata a közigazgatási előadói állások újja szervezése tárgyában a földmívelésügyi miniszter urhoz intézett feliratának támogatása iránt. — Tudomásul vétettek.

Győr sz. kir. város közönségének átirata a pájbaj intézményének kiirtása iránt az országgyűlés képviselőházához és a m. kir. kormányhoz intézett feliratának pártolása tárgyában. — Hasonló szellemű felirat intéztetik.

Zólyom vármegye megkeresése Grünvald Béla emlékére emelendő szobor költségeihez adandó hozzájárulás tárgyában. — Alap hiányában a megkeresés nem teljesíthető.

Fejér vármegye közönségének átirata elmebeteg elhelyezésére szükséges állami intézetek fölállítására tárgyában. — Pozsony vármegye átirata a magyar nyelvnek az üzleti életben való érvényesítése tárgyában. — Hasonló szellemű feliratok intéztetnek.

Torontál vármegye törvényhatósági bizottságának megkeresése a tiszta-szent miklósi és karlovai határban levő holt Tisza kanyaroknál a vármegye határának megállapítása tárgyában. — A közgyűlés a vármegye képviselőletében kiküldi Pribil Ernő főügyészt, esetleg helyettesét és Sztankovits György kir. főmérnököt az államépítészeti hivatal főnökét.

Zombor szab. kir. város átirata a közép-dunának Bezdán—Kis-Község közötti áthidalása érdekében intézett feliratának pártolása iránt. — A vármegye közönsége a legnagyobb készséggel támogatja a Zombor városa által megindított mozgalmat és ahhoz készséggel csatlakozik. És erre Fernbach Károly, Fernbach Bálint és Wamoscher Manó bizottsági tagokat küldi ki.

#### Alispáni előterjesztések.

Alispáni előterjesztés a zombori m. kir. államépítészeti hivatal elhelyezésére szolgáló helyiségek bérletére vonatkozó szerződés érvényének 3 évre leendő meghosszabbítása tárgyában. — A szerződés érvénye meghosszabbított.

Alispáni előterjesztés Bajmok község által ültetett és a zombori m. kir. államépítészeti hivatal által a bajmok-topolyai ut mentén kivágott fák eladásából befolyt 160 korona 34 fillér vételárnak Bajmok községnek átengedése iránt. — A vételár Bajmok községnek átengedtetett.

A vármegye alispánjának jelentése a községi (közülő) közutak hálózatáról, azok fejlődéséről, állapotáról és kezeléséről az 1902 ik évre vonatkozólag. — Alispáni elő-

terjesztés az 1901. évi XX ik és 1902. évi III-ik t. c. alapján kibocsátott ügyviteli szabályzatok által megkövetelt felszerelési tárgyak és nyomtatványok költségeinek fedezése tárgyában. — Ugyanannak előterjesztése, melylyel az 1901. évi XX-ik és 1902. évi III. t. c. és illetőleg a vármegyei ügyviteli szabályzat 150. § a értelmében létesítendő vármegyei hivatalos lapra vonatkozólag a vállalkozó nyomdász céggel kötött szerződést bemutatja. — Ugyanannak előterjesztése, melylyel a vármegye által szükségelt nyomtatványok és kiadványok előállítására és szállítása iránt kötött szerződést bemutatja. — Jövahagyattak.

Alispáni jelentés az 1903. évi legtöbb adót fizető megyebizottsági tagok névjegyzéke tárgyában. — Alispáni jelentés az 1903. évi választott megyebizottsági tagok névjegyzéke tárgyában. — Tudomásul vétettek.

Alispáni jelentés a számvizsgáló elnökök kirendelése iránt. — Az elnökök kirendeltetnek.

Karácson Gyula alispán előterjesztése a zombori m. kir. pénzügyigazgatóság mellé r. számvevőség részére átadott hutorok és egyéb felszerelések tárgyában 6872 korona becsérték megtérítése iránt a pénzügyminiszterhez felterjesztés intéztetik.

Ugyanannak előterjesztése a sztanisicai takarékpénztárba elhelyezett vármegyei pénzek kamata tárgyában. — A kamat le nem szállítható, különben felmondás lesz.

Ugyanannak előterjesztése Bertolino Sándor és Városy Károly megyei bizottsági tagok költségjegyzéke tárgyában. — Ezen biz. tagok a házi- és árvapénztáraknak az állami kezelésbe való bevonásánál 15 napon át működtek. Ezért a nekik járó napidíjat az alispán utalványozza.

Ugyanannak előterjesztése az Adamovits-féle ösztöndíj betöltése tárgyában. — Sulyok Dezső ujvidéki és Petényi József zombori főgimnáziumi tanulók kérvényeit a közgyűlés pártololag felterjeszti a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez.

Ugyanannak előterjesztése Kopilovits István által kért segély tárgyában. — Tudomásul vétettek.

Ugyanannak előterjesztése a két százalékos pótdadó alából a közigazgatási, közművelődési és jótékonyági alapba az ötödik részlet fejében 20,000 koronának átutalása tárgyában. — Az összeg átutaltatott.

Elintéztettek még a következő alispáni előterjesztések: A megyei nyugdíjalap 1902. kezeléséből származó hiány fedezése iránt. — A munkáslakások kiépítésére nyert 20,000 korona kamatainak szétosztása iránt. — Az egyszerűsítésből kifolyólag beszerzendő papír- és szűkeletről. — Ezen előterjesztéseket a közgyűlés jövahagyólag tudomásul vette.

#### Számonkérőszék.

Latinovits Pál főispán átírata, a melylyel a megtartott számonkérőszék jegyzőkönyvét bemutatja. A közgyűlés ezen jegyzőkönyvet tudomásul vette.

#### Nyugdíj ügyek.

A megyei nyugdíjkezelő választmány határozata Szemző Károly túlfizetett nyugdíj-járadékai tárgyában. — A fizetett többlet visszautalványoztatott.

Ugyanannak határozata Gröschner Mihály nyugdíjjáradéka tárgyában. — Felmentetett.

Ugyanannak határozata özv. Janotkané özvegyi nyugdíja tárgyában. — 1903. évi április hó 1 től évi 220 kor. megállapított.

Ugyanannak határozata néh. Janotka József nyugdíjkülönbözete tárgyában. — 325 korona visszautalványoztatott.

Jegyzői nyugdíjellenőrző választmány javaslata Rebák Nándor hátralekos nyugdíj-járadéka tárgyában. — Behajthatlan lévén leiratott.

Fischer Nándor kérvénye nyugdíjaztatása iránt. — 1903. évi május hó 1 ével 1243 koronával nyugdíjaztatott.

Jakobsits János felebbezése a nyugdíjkezelő választmánynak nyugdíja ügyében hozott határozata ellen. — 1903. évi május hó 1-től 1492 kor. nyugdíjjal nyugdíjaztatott.

#### Felebbezések.

Borsos Ferenc és társai felebbezése a pacséri orvosválasztás ügyében. — Scher Mihály és társai felebbezése bács-feketehegyi orvosválasztás ellen. — Paczal István és társai felebbezése a bács-feketehegyi orvosválasztás ellen. — Vrbesenyák Márton felebbezése a Bács-Ujfalun megejtett állami adószedő választás ellen. — Bán Lajos felebbezése Zenta város képviselőtestületének a rendőrkapitányi vélemény kiadását megtagadó határozata ellen. — Kolarszky Fülöp és társai felebbezése a Piroson megejtett bíró választás ellen. — Krivokutya Pera és társai felebbezése a Lalityon megejtett bíró választás ellen. — Petkov Rada és társai felebbezése a Goszpodinócn megejtett bíró választás ellen. — Vaszits Tóma és társai felebbezése a Lok községben megejtett bíró és pénztárnok választás ellen. — Tripolszky Ágoston és társai felebbezése a Bács Petrovoszellón megejtett bíró választás ellen. — Vetter Adám és társai felebbezése a Cservenkán megejtett közgyám választás ellen. — Nityin Szeván és társai felebbezése a B-Szt Tamáson megejtett községi és adó pénztárnok választás ellen. — Krusedinac Mladen és társai felebbezése a Deszpót-Szent-Ivánon megejtett elöljáró választás ellen. — Döme Ferenc ifj. és társai felebbezése Braun Soma földadónyilvántartóvá történt választása ellen. — Cseri Ferenc és társai felebbezése a pacséri adószedő választás ellen. — Szabó István és társai felebbezése a Báthmonostoron megejtett II-od bíró választás ellen. — Oszvald Kristóf felebbezése a Rémen megejtett eltljáró választás ellen. — Benzinger József felebbezése az Apatin községben megejtett közgyám választás ellen. — Hurtony József és társai felebbezése a Báthmonostoron megejtett bíróválasztás ellen. — Rasovszky Sándor, Milovánov Draga, Bartus György, Doroszlovački Csedó, Nagy András félegyházi és társai felebbezése az ó-becsei eltljáró választás ellen. — Kekity József felebbezése Csurog községnek az irnoki állás szervezése ügyében hozott határozata ellen. — Dr. Heiszler Jakab felebbezése Sándor községnek az orvos díjai ügyében hozott határozata ellen. — Az iskolaszék felebbezése Zenta városnak az iskolai felszerelési átalány kezelése ügyében hozott határozata ellen. — Debre Vendel és társai felebbezése Kernyaja községnek a vallási járulékok beszedése ügyében hozott határozata ellen. — Deutsch Zsigmond felebbezése O Kanizsa községnek perköltségek megállapítása tárgyában hozott határozata ellen. — Jakosevits József felebbezése Szántova községnek a rendőrszolgálati fizetés kiutalása iránt hozott határozata ellen. — Nagypál József és társai felebbezése Ada községnek az orvosok és lelkészek ingyenes fuvarja tárgyában hozott határozata ellen. — Ifj. Botka József felebbezése Bács Földvár községnek az állatorvosi fizetés felemelése iránt hozott határozata ellen. — Eigl József felebbezése Német- és Uj-Palánka községnek a párbér ügyben hozott határozata ellen. — Székely Sándor felebbezése Gyulafalva községnek a jegyzői földek ügyében hozott határozata ellen. — Özv. Englberger Benedekné felebbezése Szeghegy községnek a segélyezés megtagadása iránt hozott határozata ellen. — A felebbezések elutasításával a határozatok jövahagyattak.

Lorbách János felebbezése a rigyciai bíró választás ellen. — A választás feloldatott.

Pinczehelyi Gábor felebbezése a Német-Palánkán megejtett segédjegyző választás ellen. — Minősítése nem lévén, a választás feloldatott.

Turesán Mihály felebbezése Bácsujfalu községnek perköltségek megtérítése iránt hozott határozata ellen. — Blazek Lajos felebbezése B. Földvár községnek a párbér ügyben hozott határozata ellen. — Blazsovitsné Tóth Viktória felebbezése Zenta városnak a segélyezése ügyében hozott határozata ellen. — Fehér Antus Mihály felebbezése Zenta városnak a kért segélyezési ügyben hozott határozata ellen. — Ujabb határozat hozandó.

Dr. Beudek Jakab felebbezése Mosorin községnek a volt tiszti lakás eladása és egy

orvosi lak építése tárgyában hozott határozata ellen. — Elutasított.

Trenka István felebbezése Mohol községnek a beszerzett tűzi fecskendő vételára ügyében hozott határozata ellen. — Nikolits Aurel felebbezése Tovarisoza községnek az utcák szabályozása ügyében hozott határozata ellen. — Ujabb határozat hozandó.

Székely Salamon felebbezése Kovil-Szentiván községnek ingatlan eladás tárgyában hozott határozata ellen. — A határozat jövahagyatott.

Drach Ferenc felebbezése Rác Militics községnek legelőföld vétele tárgyában hozott határozata ellen. — Kertész Sándor felebbezése O-Becse községnek a fürdőhelyek kijelölése tárgyában hozott határozata ellen. — Király János és társai felebbezése Katymár községnek egy kisbíró felfogadása tárgyában hozott határozata ellen. — Hunyadi Miklós felebbezése Bikity községnek az adóintési díjak hovaforítása tárgyában hozott határozata ellen. — Milosev Todor és társai felebbezése Zsablya községnek Csonkits Bránkó segélyezése iránt hozott határozata ellen. — Szűcs Lajos felebbezése Zenta városnak a gimnáziumi szabályrendelet módosítása iránt hozott határozata ellen. — A határozat feloldatott.

Buschbacher József és társai felebbezése Apatin községnek új községház építése tárgyában hozott határozata ellen. — Singer Jakab és társai felebbezése O Kanizsa községnek dr. Király Sándor ügyvédi díjai tárgyában hozott határozata ellen. — Barjaktarovits Vladimírné felebbezése Zsablya községnek a kért segélyezés ügyében hozott határozata ellen. — Drágits István és társai felebbezése O Morovica községnek egy végrehajtói állás szervezése ügyében hozott határozata ellen. — A petrovoszellói elöljárók felebbezése a községi képviselőtestületnek a községház megbővítése tárgyában hozott határozata ellen. — Klementisz Kornél felebbezése Zenta városnak a kertész nyugdíjigossultsága tárgyában hozott határozata ellen. — Ujabb határozat hozandó.

Dungyerszky István felebbezése Bács-Szent Tamás községnek házvétel ügyben hozott határozata ellen. — A felebbezés elutasított.

Latky József felebbezése Ada községnek az iparos tanonciskola szükségletei tárgyában hozott határozata ellen. — Kelle Vince felebbezése Rém községnek egy irnok-végrehajtói állás szervezése ügyében hozott határozata ellen. — Klanszky Ferenc felebbezése Mélykut községnek a plébánia tatarozása ügyében hozott határozata ellen. — Vámos István és társai felebbezése O-Kanizsa községnek a szőlőtelep kerítése ügyében hozott határozata ellen. — Rekvényi János felebbezése Csantavér községnek az iparos tanonciskolai tanítók tiszteletdíja ügyében hozott határozata ellen. — Buschbacher József felebbezése Apatin községnek a Mosztonga föld vétele és a tenyészibikák tartása ügyében hozott határozata ellen. — Méltányosabb határozat hozandó.

#### Községi határozatok.

Szeghegy község határozata az anyakönyvek elhelyezésére szükséges tűzmentes szekrény beszerzésének megtagadása tárgyában. — Apatin község határozata Szalay Zsigmond segédjegyző szabadságolása tárgyában. — Uj-Verbász község határozata egy kisegítő munkaerő alkalmazása tárgyában. — Ugyanannak határozata Arnold Fülöp segédjegyző szabadságolása tárgyában. — Temerin község határozata Matuska szül. Varga Katalin szülészke kegydíjazása tárgyában. — Veprovác község határozata a vármegyei tűzrendészeti szabályrendelet módosítása tárgyában. — Tiszakálmánfalva községnek a táncmulatságok korlátozása tárgyában alkotott szabályrendelete. — Mohol község határozata Gyarmathy Béla segédjegyző szabadságolása tárgyában. — O Kanizsa község határozata Gyóry József irnok szabadsága tárgyában. — Német-Palánka község határozata Mifka Károly községi irnok szabadságolása tárgyában. — O-Morovica község határozata a

szegény munkásoknak a segélypénztárba leendő beiratása tárgyában. — B.-Martonos község határozata a Rudolf-öszöndjalapból vett kölcsönösszeg visszatérítési idejének meghosszabbítása tárgyában. — Bikity község határozata Uberesák János volt községi pénztárnok részére adandó törlési nyilatkozat tárgyában. — B.-Monostorszeg község képviselőtestületének jóváhagyás végett betervezett határozata az ottani ifjúsági egyesület segélyezése iránt. — Varga Károly és társai felebbezése Gyulafalva község képviselőtestületének Pozsár György földjének a község költségen fakorlással való ellátását kimondó határozata ellen. — Gara község képviselőtestületének határozata két országos vásár engedélyezése tárgyában. — O Becse község képviselőtestületének határozata a községi közös apaállatok beszerzési költségei tárgyában. — Gyulafalva község határozata a csoponai állatorvosi körbe leendő belépése tárgyában. — Kernyaja község képviselőtestületének határozata a körállatorvos látogatási és gyógykezelési díjai tárgyában. — Gajdobra, Bulkesz és Wekerlefalva községek határozata hason tárgyban. — Bács-Cséb község határozata hason tárgyban. — Ada község szabályrendelete a közfogyasztásra szánt és a közvágóhidon vágandó jószágok után szedendő vágatási díjakról. — B.-Kula község szabályrendelete a busvágási szemle teljesítéséért szedhető díjak tárgyában. — Rác-militics község határozata a postai értékek átvétele tárgyában. — Vajszka község határozata a közjegyző jutalmazása tárgyában. — Mosorin község határozata új temető kibasítása tárgyában. — Bogyan község határozata a közjegyző jutalmazása tárgyában. — N.-Palánka község határozata egy rövid lejáratu kölcsön felvétele tárgyában. — O-Morovica község határozata a tanonc iskolai tanítók fizetése tárgyában. — O Becse község határozata új gyepmesteri telep építése tárgyában. — O-Kanizsa község határozata a jegyzői lak meliépítleteinek felépítése tárgyában. — O-Kanizsa község határozata egy Haynald-arckép vásárlása tárgyában. — O-Kanizsa község határozata Arok Matyas földhasznbéré tárgyában. — Wekerlefalva község határozata a posta ügynök tiszteletdíja tárgyában. — Csantavér község határozata a közgyám fizetése tárgyában. — Csantavér község határozata a napidij szabályrendelet módosítása tárgyában. — Prigl.-Szt.Iván község határozata a régi dögter eladása tárgyában. — O Kanizsa község határozata a nagyvendéglő es vigadó berbeadása tárgyában. — Pacsér község határozata a helyettes tanító díjazása tárgyában. — Vajszka község határozata néhai Horváth Istvánné nyugdíja tárgyában. — Rác-Militics község határozata a segédjegyzői es pénztárnoki fizetés tárgyában. — Csurog község határozata a járdák kikövezése tárgyában. — Zenta város határozata a szegényház bekerítése es a kertészlak berbeadása tárgyában. — Zenta város határozata az Eugen-tunep költségei tárgyában. — Bács község határozata a plébános költözködési költségei tárgyában. — Zenta város határozata a házhelyek vételárának lefizetése tárgyában. — Gara község határozata az iskolaszolga fizetésének felemelése tárgyában. — Bács-Keresztur község határozata a községi jegyző díjai tárgyában. — Zenta város határozata Dulosy Jenő hitoktató személyi pótléka tárgyában. — O-Kanizsa község határozata a szegényház újbóli cserepezése tárgyában. — Bács község határozata a segédjegyzői fizetés felemelése tárgyában. — Bács Topolya község határozata kiegészítő vegrehabító alkalmazása tárgyában. — Tovarisoa község határozata Tyirity György fogyasztási adójának leírása tárgyában. — Parabuty község határozata egy pénzszekevény vásárlása tárgyában. — O-Sztapár község határozata a községi óvoda felépítése tárgyában. — B.-Martonos község határozata Csouka Janos adótörlege tárgyában. — O-Kanizsa község határozata tűzoltó-órszoba létesítése tárgyában. — Petrovoszelló község határozata dr. Freund Illés ügyvéd költségei tárgyában. — Doroszló község

határozata a gyepmester segélyezése tárgyában. — O Sztapár község határozata Sztójacsics Koszta tanító fizetésének felemelése tárgyában. — Prigl.-Szt.Iván község határozata az előjárók tiszteletdíja tárgyában. — Csurog község határozata egy trachoma rendelő építése tárgyában. — Apatin község határozata Friebeisz Margit tanítóú tiszteletdíja tárgyában. — Apatin melletti telep község határozata a postajarat költségei tárgyában. — O Palánka község határozata a községi óvoda építése tárgyában. — O Kanizsa község határozata a községi jegyző előlege tárgyában. — B.-Martonos község határozata a regále alap megszüntetése tárgyában. — O-Becse község határozata Hoffmann Janka segélyezése tárgyában. — Járek község határozata új község ház építése tárgyában. — Glozsán község határozata az utcák es terek szabályozása tárgyában. — Tovarisoa község határozata egy szivattyus kut létesítése tárgyában. — O-Becse község határozata a sréti kibérők kártalanítása tárgyában. — Bukin község határozata a történelmi társulatba való belépése tárgyában. — N.-Palánka község határozata a halottkémlési díjak megállapítása tárgyában. — Vajszka község határozata a gyalogjárda létesítése es fentartása tárgyában. — Apatin község határozata a fogyasztási adók kezelése es a kezelők díjazása tárgyában. — Baracska község határozata a szolgák fizetésének felemelése tárgyában. — Baracska község határozata a kálvária fentartási költségei tárgyában. — Zenta város határozata a tornyosi szilésznoi állás szervezése tárgyában. — Gyurgyevó község határozata Szávin Bránkó tanuló segélyezése tárgyában. — Matheovits község határozata a gazdasági szaktanító tiszteletdíja tárgyában. — Kolluth község határozata a népkönyvtár gyarapítása tárgyában. — Szilbás község határozata a jegyzői nyugdíjáruléki hátralékok kifizetése tárgyában. — Rigyica község határozata a Reeb-féle per ügyvédi költségei tárgyában. — Mohol község határozata helyettes tanítói díjak utalványozása tárgyában. — B. Monostorszeg község határozata legelőterület bérbévelele tárgyában. — Petrovoszelló község határozata a népkönyvtár gyarapítása tárgyában. — Tovarisoa község határozata ingatlanok tulajdonjoga tárgyában. — Glozsán határozata a fogyasztási adójutalék hovaforrdítása tárgyában. — Ada határozata a régi házhelyek tulajdonjoga tárgyában. — Déronya határozata egy szegényházépület vétele tárgyában. — B.-Újfalu határozata egy ideiglenes díjuok alkalmazása tárgyában. — B.-Kula határozata a rendőri létszám felemelése tárgyában. — Petrovoszelló határozata Péter Ferenc udvaros fizetése tárgyában. — N.-Militics határozata a közs. jegyző jutalmazása tárgyában. — Kernyaja határozata a közs. pénztáros jutalmazása tárgyában. — Bezdán határozata a postai értékek átvétele tárgyában. — Petrovoszelló határozata a vágóhídi szolga fizetése tárgyában. — Zenta határozata Szabó Dániel korpótléka tárgyában. — O-Kanizsa határozata a szőlőcsészök bére tárgyában. — Goszpodince határozata a volt orvos trachoma díjai tárgyában. — O Kanizsa határozata dr. Löbl Nandor ügyvéd díjai tárgyában. — Titel határozata új iskola es tanítói lak építése tárgyában. — N.-Palánka határozata a polgári iskolai helyiségek bérelte tárgyában. — B.-Földvár határozata az állatorvos es esküdtek jutalmazása tárgyában. — O Becse határozata özv. Wittinger Ferencné segélyezése tárgyában. — O-Kanizsa határozata egy új kut létesítése tárgyában. — B.-Madaras határozata az óvoda építés többlet költségei tárgyában. — Zenta határozata pincehelyiség berbeadása tárgyában. — N.-Palánka határozata a faiskola áthelyezési költségei tárgyában. — Mélykut határozata a Balog Ferenc-féle ingatlan átírása tárgyában. — N.-Palánka határozata a nagykorcsma épület eladása tárgyában. — Kolluth határozata az előfogatos berének felemelése tárgyában. — Petrovoszelló határozata a Damjanich szoborra tett adomány tárgyában. — A határozatokat a közzététel jóváhagyta.

## H i r e k.

**Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Radivojev Tamás 3. számú gyalogezredbeli számvevő albiztost a zsabylai járásbírószághoz irnokká nevezte ki.

**Anyakönyves kinevezés.** A belügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök Juhász Sándor kucurai aljegyzőt anyakönyves helyettesé nevezte ki es a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

**Ebéd a miniszterelnöknél.** Széll Kálmán miniszterelnök beifón délután ebédet adott, amelyen vármegyénk országgyűlési képviselői közül, Latinovits Géza volt hivatalos.

**Főispáni ebéd.** Március hó 31-én tartott vármegyei közgyűlés alkalmából Latinovits Pál főispán ebédet adott, a melyre a következő urak voltak hivatalosak: Császár Péter, Fernbach Karoly, dr. Grünbaum Pál, Jovánovits István, Karácson Gyula, Latky József, Lánckor Antal, Maison Mihály, Piukovits József, Ragályi Lajos, Vidiczky György. Az ebéd menüje: Barna leves, Ragou pastétom, Angol vesepecsenye, Borju stult, Rántott csirke, Saláta es compote, Vanilia es égetett cukor crème; Gyümölcs, Sajt, Kávé, Fehér es vörös bor; Pezsgó.

**A vármegyei tisztikar a főispánnál.** Varmegyénk tisztikara szerdán del előtt a közgyűlés befejezése után testületileg tisztelgett Latinovits Pál főispán urnál. A mélyen érzett, igaz hála érzelmé vezette ez alkalmából illustris vezére elé, aki a tisztviselők fizetésének javítására vonatkozó javaslatával, melyet a közgyűlés határozattá emelt, a tisztviselők háláját teljesen es igazán kiérdemelte. Ennek a mély hálának adott egy igen szép beszédben kifejezést Karácson Gyula kir. tanácsos, alispán, ki a főispánt a teljes számban összegyűlt tisztikar elén üdvözölte es halás köszönetet mondott neki, hogy a tisztikart az anyagi gondoktól mentette. Igéretet tett a tisztikar nevében, hogy az most még fokozottabb ügybuzgalommal es lelkesedéssel fogja a közjóra irányuló munkakörét, hivatását betölteni. A lelkes eljenzéssel kísért szép beszéd után Latinovits Pál főispán felelt es kijelentette, hogy a legnagyobb örömmel tette meg javaslatát az ő munkatársai anyagi gondjainak elosztására. Párhuzamot vont beszédében a régi közigazgatásra, midőn az hazafias kötelesség — nobile officium — volt es a mostani közigazgatás közt, mely terhes hivatással fejlődött. Ezért tűzte ki céljául a tisztviselők anyagi helyzetének javítását, midőn főispáni székét elfoglalta, mert jól tudta, hogy a tisztviselő csak akkor állhat feladatának magasztán es lehet becsületes es lelkes munkása hivatásának, ha anyagi gondoktól mentes. Elismeréssel emlékezett meg a magas kormányról, mely ezen tervének megvalósítását az által tette lehetővé, hogy a szeretetházat az állam költségén felépíti es így a megyei szeretetház alap felszabadult. Reméli, hogy a tisztikar az ő munkatársai ezentul fokozott munkásságot fognak kifejtteni. — Ez lesz az igazi hála az áldozatért. A főispán beszédét lelkes, tüntető eljenzés kísérte.

**Műkedvelői előadás.** A zombori korecsolya-egylet május hó másodikán saját pénztára javára műkedvelői előadást rendez. A rendezést dr. Baloghy Ernő volt szives elvállalni, aki, hogy az előadás műsora minél érdekesebb s változatosabb legyen, a héten személyesen járt fönn a fővárosban a budapesti szinigazgatónak a program összeállítása miatt. Remélik a zombori közönség ezt is oly szives partfogására fog venni, mint a január első hetében lezajlott jégünnepélyt. A jégünnepélyhez tombola tárgyakat küldtek: Alföldy Gedeonné, Alföldy Flóra, Baky Elekné, Csihás Benóné, Gozdu Elekné, Kirebner Madlain, Karácson Gyuláné, Kórits Eszter, Krónits Istvánné, Michelsz Janosné, Koglerné, Vértessy Károlyné, Schön Adolf könyvkereskedése, Szakáll Margit, Szemző Istvánné, Sauerborn Karolyné. A tombola-tárgyakhoz pénzbeli adománnyal járultak: Birvasszky György 60, Fernbach Karoly 40, Koczár Zsigmond 20, Fernbach Bálint 20, özv. Fernbach Bálintné 20, Tivoli társaság

20, Halm Ervin 10, Falcione Lajos 10, Tarczay Dezső 5, dr. Drakulits Pál 4, Schlischer Sándor 4, Roheim Zsiga 4, Falcione Gusztáv 4, Alföldy Gedeon 4, Vámosi 4, Molnár Károly 4, Tarczay István 2, Vujevits Lajos 2, Strasser 1 koronával. Fogadják a szíves adakozók a korcsolya egyesület hálás köszönetét.

**Az iparkiallítás rendezését előkészítő bizottság** azon kérelemmel fordul városunk minden polgárához, hogy vasárnap délután 3 órakor a városbáza nagytermében tartandó alakuló nagygyűlésen, az eszme érdekében, minél nagyobb számban szíveskedjenek megjelenni. Különösen az iparosokat kéri arra, hogy teljes számmal jelenjenek meg a hirdetett gyűlésen.

**Vármegyei közgyűlés.** A vármegyei közgyűlésről lapunk mai számában hozunk kimerítő tudósítást, azonban a közgyűlésnek egy része a jövő számra marad.

**Alapsabályok jóváhagyása.** A belügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök a törzsi és a feketehegyi társasörök alapsabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

**Az első „töff-töff” Zomborban.** Szokatlan hangok verték fel szerdán a déli órákban az utcák melankolikus csendjét. Az újtemplom melletti arangláb harangjának megszokott déli hangjába valami bizar, ismeretlen hang vegyült bele: az első „töff-töff” az automobillek ismert szava. Nyomban utána a Kossuth-utca kanyarulójánál megjelent első fecskéként az eddig ismeretlen, modern csodaalkotmány — az első gépkocsi! Villámgyors iramodással szelle végig az utcákat és mindenütt nagy néző közönséget csalt ki az utcára. A városunkban először megjelent gépkocsi, Szemző Gyula deszpot-szentiváni nagybirtokos tulajdona, aki Hettesheimer Frigyes újvidéki gépgyári igazgató és Szigeti József műszerész társaságában Újvidékről érkezett meg a gépkocsi városunkba. Az utat óránként 45 km. gyorsasággal tették meg a nevezettek és a Szemző Gyula kastélyában a dejeuner-rel eltöltött félórát pihenőre számított, a gyorsvonat sebességével egyenlően tették meg a hosszú utat egyhuzamban. Amint értesültünk, Szemző Gyula az ideiglenes hosszabb utat szándékozik tenni gépkocsiján.

**Petőfi költeményei svéd nyelven.** Petőfi gyönyörű költeményeit eddig már legtöbb nemzet lefordította a saját nyelvére és azok mindenütt a legnagyobb dicséret tárgyai. Legutóbb egy birneves svéd író, Birger Schöldström fordította le svéd nyelvre Petőfi remekét. A nevezett svéd író bennünket különösen érdekel, mert városunk egyik illusztris férfival, Vértesi Károlyval baráti viszonyban van. Midőn Vértesi Károly Svédországban utazott, akkor ismerkedett meg a hatalmas viking poétával, Schöldströmmel és azóta állandóan levelezésben állnak egymással. Most amikor a svéd író Petőfi fordítása megjelent a könyvpiacra, Vértesy Károly felkérte őt arra, küldjön neki is egy-két példányt hogy azt, jelenleg készülő nagy utelirásához felhasználhassa. A költő egy poétikus levélben felelt Vértesi Károlynak és meg is küldte munkáját, sőt a saját kéziratát is arcképével. Vértesi Károly a jeles író lapunk legközelebbi számaiban egy szép tárcában fogja velünk megismertetni a magyar nemzet barátját Schöldströmet, aki a Málár partja mellett is megértette Petőfi gyönyörű költeményeit.

**Gyászhir.** Ehrenberger József cs. és kir. ny. őrnagy, dr. Hável József törvényszéki orvos veje folyó hó másodikán hosszas szenvedés után meghalt.

**Militics, Kernyaja és Csonoplya községek küldöttel a főispán és alispán előtt.** Mult hó 30 án a most nevezett községek tekintélyes polgáraiból álló monstre deputáció tisztelgett a főispán és alispánnál, kik a küldöttséget délelőtt 11 órakor fogadták a vármegyeház nagytermében. Vezetőjük Pinkovits József, a kernyajai kertlet országgyűlési képviselője. Szép szavakban tolmácsolta azon kívánságukat, hogy a ker-

nyaja—csonoplya—militicsi-ut mielőbb műtűt építtessék ki, lehetőleg még ezen év folyamán. Tarczay Dezső főszolgabíró ismertette az ügy állását s alaposan kifejtette, hogy ezen ut kiépítése különösen Csonoplyára, erre a közel 6 ezer lelket számláló nagyközségre létkérdést képez. A zombor—csonoplyai-ut megvalósításának hosszú időre való elodázása folytán ezen község a rossz időjárás alkalmával ugyyszólván el van zárva vasuti állomásától, Nemes-Militicsről és természetes középpontjától Zombortól a járhatatlan utak folytán. Holott a műtű kiépítése ezen a bajon segíteni fog. Ladányi Ervin kernyajai jegyző erre vonatkozólag egy memorandumot nyújtott át a főispánnak és az alispánnak. Latinovits Pál főispán és Karácson Gyula alispán a legszívesebben fogadták a megjelenteket, kijelentették, hogy teljesen méltányolják a jogos kívánságot, melynek gyors megvalósítása elé azonban akadályokat gördít a 2 évre megállapított utépítési program és a fedezet hiánya. Igérik azonban, hogy a zombor—csonoplyai-ut kiépítésére már megszavazott 80000 koronát más célra mint a kérelmezett ut építésére nem fogják felhasználni. Ezzel és a kormánytól kieszakózkodó segélyvel a legközelebbi időre várható az építkezés. A segély kieszakózkodása tárgyában Latinovits Pál főispán és Pinkovits József orsz. képviselő közben fognak járni. A küldöttség megnyugvással fogadta a válaszokat. — Ez alkalommal Schauer Ferenc kernyajai plébanos községe nevében azon kérelmet intézte a főispánhoz, hogy a leánynevelésnek apácákra való bízása iránti törekvéstük támogatni szíveskedjék, amit a főispán készséggel meg is ígért. — Mi ezen kérdést éber figyelemmel fogjuk kísérni, mert a kívánság teljesen igazságos és teljesíthető is.

**Kidölt a nótafa.** Meghalt Dankó Pista, kidölt a magyar nótafa, kidöntötte a halál és anyai dal, anyai vigságot, anyai szomorúságot őlt meg egyszerre. Nagy volt Dankó Pista a maga művészetében, méltán foglalt helyet Lacották, Csermákok sorában. Hány daláról nem tudjuk, hogy ő írta, pedig szerzte éneklők az országban. Vadvirágok, a szabad mezők ékességei és ő nótái, amelyekhez mindenki just formál és nem kérdezi, honnan valók. Dankó Pista élete a legigazabb cigány élet: kacagó nyomoruság — megsiratni való derű olyan, mint azok az aranyszegélyű, fekete magu fellegek, melyek a nyári nap áldozatkor uszkálnak az ég kerekén. Kötetes biográfiát nem lehet róla írni, két szóban benne van az egész története: cigány volt. Ez a dicsősége, ez a tragikum. Ha nem e szerencsétlen faj gyermekének születte, melyet nyilván sirva vigadásában alkotott a Teremtő — sokra viheti. De így, cigányul született, cigányul élt, cigányul halt meg. Nem lett zenetanár, akadémikus sem lett. De fejedelem volt, aki vonójával kénye kedve szerint hurcolhatta meg a sziveket a fájdalom minden poklán és a gyönyörűség minden tündérszigetén keresztül. Dankó Pistát a halál vasárnap délelőtt váltotta meg szenvedésitől. Temetése a fővárosban kedden délután volt óriási részvét mellett. A bucsuztatót Herczeg Ferenc, a birneves író mondotta. Beszentelés után a koporsót Szegedre szállították, ahol szerdán a város költségén, disztribúciós helyezették örök nyugalomra. — A szegedi írók és hírlapírók a következő szép gyászjelentéssel bucsuztak el a magyar nótaköltőtől: „Búbajos, tiszta ének száll a levegőben, szomorúan, lemondó bucsuzkodással. Valamerre ismerik a magyar dal varázsát és értik az idők határain uralkodó örök költészet szavát: mindenütt meghallják most az ő anyaföldbe visszatérő nótafa utolsó sóhajtását. Mi is, szegedi írók és hírlapírók, amint elborult lélekkel várjuk haza koporsóját, szomorúan jelentjük itt, hogy meghalt a mi büszkeségünk, barátunk, testvérünk és földünk szülötte, Dankó Pista. Alig éledt föl almából a föld, alig reszketett át a rónaságon az első tavaszi napsugár — és az ő szemére már reáborult az elmulás örök éjszakája. Szívéből ki se fogyott a ragyogó derű, millió volt még benne az el nem mondott érzés és ajaka már lezárt mindörökké. Temetése

szerdán délután 3 órakor lesz a kulturpalota előtt, ahol az Isten szabad ege alatt fog állani ravatala. Jöjjen el, akinek lelkében egyszer is megrezzent az ő varázslatos költészetének visszhangja. Jöjjen el, aki valaha fiatal volt és az ő érzésével élt az életnek, örült a szerelemnek és áldozott a szomorúságnak. Soha sem terem olyan nóta több senki hegedőjén, amilyen az övé volt. Sok kesérgő, bús melódiának, egy szenvedéssel telt életnek és ezer csillogó, színes ábrádnak vége, vége! . . .

„Óh, jaj, a mi sorunkból dőlt ki egy!  
Lobogó aggyal átvirrasztott éjek  
Sebzett titánja most aludni megy.  
Óh ködös álmok, keresett veszélyek  
Jókedvű Don Quijote-ja, ég veled!  
Legyen örök egyetlen éjeled!

**Gyászhir.** Szendy István hódásghai községi jegyzőt mély gyász érte. Kis fiúcskája, Miklós elszállott angyal társai közé. Az elszállásról a következő gyászlap szól: Szendy István és neje szül. Trischler Irma egy gyermekeik Pista, Tibor, Houka, Jenő és Imre valamint Trischler Hav. Ferenc és neje szül. Rausch Paulina nagyszülők mély fájdalommal jelentik felejthetetlen fiuk, testvérük, unokájuk Szendy Miklósnak rövid szenvedés után, 1903. évi március hó 31-én hajnali 1/2 órakor 7 éves korában történt gyászos elhunytát. A kedves halott temetése f. évi április hó 1-én délután 3 órakor lesz. Nyugodjék örökké békében!

**Főnyeremény.** Kellemes meglepetést hozott a tavasz — amint értesültünk — Krémer Lajos kátyi jegyzőnek. Az osztálysorsjáték legutóbbi húzásán sorsjegyével 80 ezer koronát nyert.

**Halalozás.** Kiss Aladár dr. ügyvéd-jelölt március hó 24-én hosszas szenvedés után, életének 30. évében elhunyt. A megboldogult és szép reményekre jogosító fiatal emberben Kiss Sándor ómorovicaai gyógyszerész egyetlen fiát gyászolják.

**Tűz** Tegnap délután ismeretlen okból kigyulladt Nagy Fábris volt városi rendőr háza. A lángok a tetőt teljesen elemésztették. A tűz tovaterjedését a gyorsan megjelent tűzoltóságuk sikerült megállítani.

**Szocialista gyűlés** F. hó 29-én d. u. Torzsán szocialista gyűlés volt, melyre Budapestról valami Malarits Géza nevű szocialista jött le és tartott beszédet, melynek főpontjai voltak: Az ország politikai helyzete és így a visszafejlődés és az általános nyomor. Beszélte a civilisza és katonai újonc felemelése ellen: a lefegyverezésről, az ingyenes népoktatásról, (a szabad iskoláról, az államosításról, a német vámtarifá veszedelméről.) Szóval a már általános ismert szocialista tanokat pertraktálta. Hallgatóság volt elég, melyet végül toborozásra hívta. Szólt még ott egy újsóóví kékfestő, Heinrich Simon a kivándorlásról és ezzel a gyűlésnek vége is volt. A rendőrségnek és a hatóságoknak (jelen volt Radich kulai szolgabíró és a rendőrfelügyelő is) nem akadt dolga.

**Bács-Bodrog vármegyei távolság mutató.** Mar említettük lapunkban, hogy a m. kir. kereskedelemügyi miniszter 83,564/II—1900. sz. a. kiadott távolsági térképek alapján Szobotka Rezső kir. főmérnök és Elek László p. t. számtiszt összeállították Bács-Bodrog vármegyére vonatkozó távolságmutatót, melyet a zombori m. kir. államépítészeti hivatal gondosan átvizsgált és bitelesített. Ezen mutató könyvben feltalálhatók nem csak a szomszédos községeknek és az egy közigazgatási járáshoz tartozó községeknek egymás közötti távolsága, minden községnek távolsága a vármegye székhelyétől, az illetékes kir. törvényszékétől, járásbírósgától és adóhivatalától is. Ugy szintén minden puszta, szállás, szélmalom, állomás stb. szóval a távolsági térképen megjelölt helynek távolsága azon község középpontjától, melynek határában fekszik. Ugy hogy ezen mutatókönyv csaknem nélkülözhetetlen eszköz mindazon tisztviselőknek akik utaznak. A gondosan összeállított könyvről a m. kir. kereskedelemügyi miniszter is kedvező véleményt adott. Kaptható: Bittermann Nándor és fiai könyvnyomdájában 3 koronáért.

**A zombori „Szent Egylet.”** A zombori izraelita „Szent Egylet” március hó 29-én tartotta tisztújító közgyűlését. A választás eredménye a következő: Elnök: Holländer József. Gabajim: Weisz Vilmos, Robitschek József. Pénztárnok: Spitzer Márk. Választmány: Fischer Mihály dr., Goldfahn Sándor id., Keszler Dezső, Löwy Vilmos, Oblát Károly, Stein Jakab, Spitzer I. B., Scheer Ignác, Hay Ignác, Spitzer Jakab, Schlieszer Sándor.

**Vármegyei tisztviselők fizetése.** Lapunk múlt számában közölt fizetési tabella kiegészítésül közöljük a vármegyei tisztviselőknek a közgyűlés által megállapított új fizetését. Alispán 8000 korona fizetés, lakás természetben, 2000 korona utiatalány; főjegyző 6000 korona fizetés, lakás természetben; árvaszéki elnök 5400 korona fizetés, 800 korona lakbér; főügyész 5400 korona fizetés, 800 korona lakbér; 1. aljegyző 3800 korona fizetés, 600 korona lakbér; 2. aljegyző 3800 korona fizetés, 600 korona lakbér; 3. aljegyző 2900 korona fizetés, 600 korona lakbér; főispáni titkár 3500 korona fizetés, 600 korona lakbér; közigazgatási gyakornok 1300 korona fizetés, 200 korona lakbér; tisztifőorvos 3600 korona fizetés, 600 korona lakbér, 1100 korona utiatalány; főlevéltáros 3200 korona fizetés, 600 korona lakbér; árvaszéki elnökhelyettes 4400 korona fizetés, 600 korona lakbér; négy árvaszéki ülnök 3800 korona fizetés, 600 korona lakbér; öt árvaszéki ülnök 3600 korona fizetés, 600 korona lakbér; I-ő altgyűző 3200 korona fizetés, 600 korona lakbér; II-od altgyűző 2800 korona fizetés, 600 korona lakbér; 14 főszolgabíró lakbérére 600 korona, fizetése ötnek 4400 korona, ötnek 4200 korona, négynek 4000 korona, tizenegynek utiatalánya 1000 korona, tizenháromnak irodaátalánya 600 korona, tizenegynek irodabérátalánya 500 korona, kettőnek természetben irodai helyiség, egy járás nélküli főszolgabírónak irodahelyiség természetben; öt szolgabíró 3000 korona fizetés; öt szolgabíró 2700 korona fizetés; négy szolgabíró 2400 korona fizetés; mindannyinak lakbérére 400 korona; két szolgabíró 2400 korona fizetés és természetben lakás; tizenhárom járásorvos 1600 korona fizetés, mindannyinak 360 korona lakbér és 600 korona utiatalány; főispáni iktató, közigazgatási és árvaszéki iktató, árvaszéki kiadó, árvaszéki nyilvántartó és két levéltári segédnek egyenként 2000 korona fizetés és 360 korona lakbér. A főispáni irodához beosztott irnok és hét központi irnoknak egyenként 1600 korona fizetés és 360 korona lakbér; hét központi irnok 1400 korona, hat központi irnok 1200 korona fizetés és mindannyinak 360 korona lakbér; közigazgatási és árvaszéki lajstromzók 1800 korona fizetés és 360 korona lakbér; tizenegy rendszeres díjnok 1000 korona fizetés és 300 korona lakbér; tizenkét járási irnok 1600 korona fizetés, tizenkét járási irnok 1400 korona fizetés és tizenhárom járási irnok 1200 korona fizetés és mindannyinak 300 korona lakbér; palotafelügyelő 1100 korona fizetés, lakás természetben, 40 korona csizmapénz; nyolc központi hivataloszolga 720 korona fizetés, 120 korona lakbér és 40 korona csizmapénz; két lovashusár 640 korona fizetés, 320 korona lótarthatás, 40 korona csizmapénz, 120 korona lakbér; tizenkét óráló 600 korona fizetés, 40 korona csizmapénz, 120 korona lakbér; három udvaros 600 korona fizetés; tizenhárom járási hivataloszolga 600 korona fizetés, 40 korona csizmapénz, 80 korona lakbér; két járási lovashusár 600 korona fizetés, lótarthatás 320 korona, 40 korona csizmapénz és 120 korona lakbér.

**Pályázat a hadapródiskolákba.**

A közös hadsereg hadapródiskoláinak pályázati hirdetését a hivatalos lap közli, a fölvételkel és a folyamodvány mintákkal együtt. Négy középiskolai vagy polgári iskolai osztályt végzett ifjak pályázhatnak a hadapródiskolákba, amelyekbe ezernél több ifjut

vesznek föl az idén szeptemper közepén. A pályázat határideje augusztus 15 ike. A katonatisztek fiai évenként 24, a tartalékos tisztek és állami tisztviselők fiai 160, egyéb polgárok fiai pedig 300 koronát fizetnek az elátlásért és ruházatért; az utasiskolákban e dijjak is csak a felét követelik. A kik igen jó eredménnyel teszik le a fölvételi vizsgálatot, azok éppen úgy, mint a katonatisztek fiai, évenként csak 24 korona díjat fizetnek, ha vagyontalanok. Megtérésedik a hadapród iskolákban huszonkilenc egészen ingyenes alapítványi hely is, a melynek élvezője még száz korona zsebpénzt is kap.

**Országos gazdasági munkás- és cselédségélypénztár.** Ezen pénztár segélyezési statisztikája érdekes képet nyújt e rohamosan fejlődő intézmény működéséről. Míg az 1901. évben, tehát a pénztár első évében 38,269 korona segélyt osztott ki a pénztár a tagok között, már 1902. vagyis a múlt évben a segélyezési összeg 141,492 koronát tett ki. Még nagyobb a segélyezés mérvé a folyó évben, amelyben már eddig, tehát másfél hónap alatt 43,648 kor. segély utalványoztatott. A pénztár fenállása óta tehát 3203 esetben 223,409 korona összeggel segélyezte tagjait. Ebből 267 esetben 66,913 kor. jut a haláleseti segélyezésekre. Ez az összeg maga megcáfolja azt a téves allitást, hogy a mezőgazdasági munkásokat, a földmivelő népet baleset ritkán éri, mert hiszen a kitult segély mind baleset folytán vált esedékessé. (B. B. vm. gazd. egyes.)

**Schweidel József szobrára adakoztak:**

XVII.

A XVI. kimutatás szerint volt 6529 K 01 f.

Pénztgyőri biztos gyűjtése (Szabadka): Sztralkay István, Schulhof Bela, Lang István, Nagy Lajos, Balta Ferenc, Fehér István, Fehér Antal, Szilágyi Antal, Fehér Lajos, dr. Koszics Elemér, Nagy István Pal, Solymos Arthur, Adler Zsigmond, Mayer Alexander, Pap László, Berger Márk, Fülöp József, Lőrincz Mihály, Baits Ferenc 1—1 kor., Stern Mór, Barakovits Lajos 2—2 kor., Basch János, Császár Máté, Brankovits Sándor, Finer Agoston Ferenc 60—60 fil., Ifkovits Antal, Dulósy Pál Jakab, Bérczi Mór, Gorvány Elek, Pallós Rezső, Zabik József, Gubes József, Stolecz, Heisster Ferenc 50—50 fil., Farkas Lajos, Barta Mihály, Steiner Fülöp, Schlegl Ferenc, Skopall Jakab, Funk Mór, Basa József, N. N., Gukman Fülöp, N. N., Schiller Simon, Szilágyi Sándor, Olvashatlan, Csikmák István, N. N. 40—40 fil., Schik Ignác, Brankovits István 30—30 fil., Tencsán János, Klugcsek Railka, Damjanovits Miklós, Relle István, Mohl Ferenc, Auderla József, Baranyai József, Steungel József, Burghalt József, Szakács Ferenc, Rezsnyi Sándor, Olvashatlan, N. N., N. N., N. N., Olvashatlan 20—20 fil., Pollakovits Mihály 10 fil.

42 K 20 f.

A zombori felső kereskedelmi osztály gyűjtése: Schuj Jakab, Herner István, Eisenhut György, Lallosevits István 1—1 kor., Wildman Gyula, Diener Ottmár 1:50—1:50 kor., Wittenbach Szilárd 1 kor. 05 fil., Lederer Dezső 75 fil., Havas Gyula, Pfeil Tamás, Kövesdy Pál, Léh Ferenc, Abraham Jenő, Klein Jónás, Auspitz Rezső, Ugy István, Verbovszki Ernő, Ulrich Ádám, Eichardt Oszkár, Rajcsits Sándor, Gergurov Brankó, Vanjur Imre, Rein Mór, Cservenka József, Bojniczky Béla, Kiss Antal 50—50 fil., Habich Ádám 40 fil., Heinecz Gusztáv, Teichner Béla, Neugebauer Ernő, Budanovits Mátyás, Bogoszlavjev Veszelin, Wei-

ner Gyula, Tordy Béla, Szalkay Béla 30—30 fil., Héber Ferenc 25 fillér

21 K 15 f.

Ugyanannak középosztálya: Ágai Emil, Fleckenstein Alfonz, Stocker József 1—1 kor., Gyurics Sándor 1 kor. 15 fil., Fribeisz Zoltán 1 kor. 10 fil., Szabadka István 60 fil., Basch Imre, Lövy Miklós 50—50 fil., Bacsics Mihály 45 fil., Orschelbacher Ernő 40 fil.

7 K 70 f.

Ugyanannak alsó osztálya: Bruck Leó 2 kor. 50 fil., Túske Máté, Kollár Jenő 1:50—1:50 kor., Berinác Ferenc 1 kor. 10 fil., Sajgó Endre 1 kor. 05 fil., Fritz Ádám, Stein Lajos, Weigl József, Szeles Lajos, Wunderlich János, Goldman Oszkár, Muity Jakab, Kukula Andor 1—1 kor., Papp Albert, Gracza János, Palics János, Kamocsay Lajos, Szántó Jenő, Varga Sándor, Lakatos Gyula, Holländer Leó, Kaiserfeld Rezső, Sternfeld Andor, Schwerer Sándor, Kráhl Fülöp, Rockenstein József, Robitschek Dávid, Erdélyi Róbert, Gy. Tóth Ernő 50—50 fil., Janosy Ferenc 40 fil., Fischhof Izidor 25 fil.

24 K 30 f.

Becker Pál gyűjtése (Uj-Verbász): Becker Pál, Becker Pál 1—1 kor., Krist János, Hilkené Keresztély 40—40 fil., Wagner Pál 20 fillér

3 K — f.

Bruck Illés, Henneberg Géza (Zombor) 1—1 kor.

2 K — f.

Roser Vilmos honvédegyeleti elnök (Kassa)

10 K — f.

Özv. Mály Józsefné gyűjtése (Gákova): Rockenstein Nándor 2 kor., Höger Tamás, Wölfl Jakab 1—1 kor., Wölfl Jakab 60 fil., özv. Mály Józsefné, Rasits István, Ripp József 50—50 fil.

6 K 10 f.

Fratricsevits János földbirtokos gyűjtése (Kis-Hegyes): Fratricsevits János 3 kor., Fratricsevits József, Fratricsevits Jánosné, Jónás Mihály, Firány Ferenc, Hermez Szilveszter, Racz Boldizsár, Papp János, Vidakovits Mihály 1—1 kor., Deli István 50 fil., Szokolovits Eszter 40 fil., Papp Ferenc, Kiss István, Szabó Bernát, Maronka János, Sipos István 20—20 fil., Gergely János 10 fil.

13 K — f.

Összesen 6658 K 46 f.

Vécsey Károly, pénztárnok.

**NYILTTÉR. \*)**

**Nyilatkozat.**

Wámoscher Sándor prigl.-szentiváni lakos, ügyfelem megbízásából közzétettem a „Bácskában” azon hiteles jegyzőkönyvet, amelylyel az apatini járásbírótság befeljezte a Ney György elleni büntígyet olyképp, hogy Ney György vádlott bocsánatot kért Wámoscher Sándortól és a sértését visszavonta.

Ezen jegyzőkönyv ellen kifogásai vannak a vádlottnak és annak a tartalmát valótlannak mondja.

Azt végezzé el a bírósággal; döntse meg, ha képes rá.

A bírói jegyzőkönyv oly közokiratot képez, amelylyel szemben minden hírlapi nyilatkozat annyi, mint szunyogcsipés a vérten.

Nem az a legény aki üt, hanem aki állja!

Ha sajnálja, hogy sajnálta, hogy Wámoscher urat megsérteni nem sajnálta, mért nem jutott ez az eszébe, mielőtt Wámoscher ur őt megsajnálta és a büntetés alól kiengedte?

Most már — sajnálatunkra — késő.  
Zombor, 1903. március hó 29-én.

Dr. Pataj Sándor,  
ügyvéd.

\*) Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

**Köszönetnyilvánítás.**

Mindazoknak, magánosoknak és testülleteknek, kik felejtethetlen édes apám, néh. Ehrlich Nándor elhunytá alkalmából részvétüket kifejezték, avagy a temetésen személyesen, küldöttségileg vagy testületileg való részvételükkel utolsó tiszteletüket a megboldogult apám iránt megadták s így nekem mély bánatomban némileg enyhítést nyújtottak, ez uton is hálás köszönetemet nyilvánítom.

Kelt Zomborban, 1903. március 31-én.

**Ehrlich József (Nándor fia),**  
bádogos.

**HIRDETÉSEK.**

240. szám.

1903.

**Árverési hirdetmény.**

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tek. kir. törvényszék 1902. évi 10824. számú végzése következtében dr. Bruck Armin zombori ügyvéd által képviselt Petkovits Antal báttaszéki lakos javára Rados Márkó zombori lakos ellen 1200 korona és járuléka erejéig 1902. évi október hó 15-én fogatosított biztosítási végrehajtás útján lefoglalt és 2900 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, sertések és szarvasmarha nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járás-bíróság 1903. évi V. 307/3. számú végzése folytán 1200 korona tökekövetelés, ennek 1901. évi szeptember hó 5. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 262 kor. 90 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig Zomborban alperes lakásán leendő eszközzésére 1902. évi április hó 9-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Zomborban, 1903. március hó 26-án.

**Cservenka Lajos,**  
kir. bir. végrehajtó.

246. szám.

1903.

**Árverési hirdetmény.**

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az újvidéki tek. kir. törvényszék 1903. évi 1116. számú végzése következtében dr. Grigorievits Milivoj újvidéki ügyvéd által képviselt ifj. Szemző Gyula deszpot-szent-iváni lakos javára Konyovits Péter zombori lakos ellen 1650 kor. és járuléka erejéig 1903. évi február hó 18-án fogatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 1480 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: butorneműek, lovak és szarvasmarha nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járás-bíróság 1903. évi V. 191/2. számú végzése folytán 1650 kor. tökekövetelés, ennek 1902. évi december hó 14 ik napjától járó 5% kamata, és eddig összesen 196 korona 02 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig Zomborban alperes lakásán leendő eszközzésére 1903. évi április hó 14-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Zomborban, 1903. március hó 26-án.

**Cservenka Lajos,**  
kir. bir. végrehajtó.

**Rác György**  
a Telecska magaslatán fekvő  
Jolánföldi szőlőtelepén és kertészetében  
(Kula, Bácsmegeye)  
kapható:  
szokványminőségű gyökeres és  
sima szőlőajtvány. Amerikai és  
európai szőlővesző. Gyümölcs  
és útszéli fák.  
**Maclura aurentiaca**  
a legjobb élősvény és GLEDITSIA élősvény.  
Árjegyzéket küld az intézőség.  
12-11

**Pöstyén**

csúz. köszvény,  
ischias, exsudatok  
speciális leghíresebb  
gyógyhelye.

Prosp.: a fürdőigazgatóság

**Téli kúra**  
kényelmesen a fürdő-  
intézetben.

**Házi kúra**  
az iszappal házi orvos  
kezelésében.

Főraktár Tárcazy István gyógyszerárában

Z O M B O R.

10-10 Ugyanott bővebb felvilágosítás is nyerhető.

1576. szám.

1903.

**PÁLYÁZATI HIRDETÉMÉNY.**

Járásomhoz tartozó Rém községben leköszönés folytán üresedésbe jött községi szülészeti állásra pályázatot hirdetek és felhívom a folyamodni szándékozókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **folyo évi április hó 20-ig** nyujtsák be. Ezen állás javadalmazása évi 50 korona fizetés a községi pénztárból és minden közreműködésért 2 korona. A teljesen vagyontalanoktól díj nem szedhető.

Bács-Almás, 1903. évi március hó 26-án.

**Szutrély Lipót,**  
főszolgabíró.

2-1

2495. szám.

kig. 1903.

**PÁLYÁZATI HIRDETÉMÉNY.**

Bács-Földvár községben lemondás folytán üresedésbe jött községi irnoki állásnak betöltése céljából pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalmazása a községi pénztárból 600 korona.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy sajátkezűleg irt s a vármegyei 6/1887. számú szabályrendelet értelmében felszerelt pályázati kérvényüket hozzám **folyo évi április hó 20-ig** annál is inkább nyujtsák be, mivel a később érkezők figyelembe nem vétetnek.

A választási határidő utólag fog kitűzteni.  
Bács-Topolya, 1903. március 25.

**Császár Péter,**  
főszolgabíró.

3-1



**Tavaszi és nyári férfiruhák**

jutányos árban, finom kivitelben,  
a legjobb minőségű posztóból  
kaphatók alulírott nál  
mérték szerint.

**Ára 30 koronától feljebb.**

A nagyérdemű közönség becses partfogását kéri

**Zsuffa György**

3-3 szabó mester

Zomborban, Dob-utca.



**!!Ujdonság!!**

15 perc alatt száradó szobapadló

**Email lakk.**

1 üveg 2 kor. 40 fl., 1/2 üveg 1 kor. 30 fl.  
0., 1., 2., 3., 4., 5. szám.

Legfinomabb

**Borostyán lakk.**

0., 1., 2., 3., 4., 5. szám.

Fehér, vörös és fekete

**Email.**

Mosdók, ablakdeszkák, hintók stb. mázolására.

**Parquet**

**fénymáz és viasz.**

Fehér, sárga és sötétsárga színben.

Kapható: \*—8

**ifj. Heindlhofer Róbert**

fűszer- és csemegekereskedésében

**ZOMBORBAN.**

**Pályázati hirdetés**

egy, méltóságos gróf Chotek Rezső ur által Irmova pusztáján Ottómajorban felépítendő templom összes építési munkálatainak elvállalására.

A tervek és előirányzatok a futtakai jóságigazgatóság irodájában Futtakon a hivatalos órákban bármikor betekintethetők és azokból jegyzetek készíthetők.

Az ajánlatok legfeljebb **április hó 15-ig** benyújtandók, mire az építkezés a legelőnyösebbnek talált ajánlattevő által azonnal megkezdendő.

Bővebb értesítésekkel az alulírt jóságigazgatóság szívesen szolgál.

Futtak, 1903. március hóban.

Uradalmi jóságigazgatóság.

3-2

**Mész eladás.**

ZOMBORBAN, az apatini-uton 8-ik szám alatt fekvő házban levő

**első beremendi** \* \* \* \* \*

\* \* \* \* \* **mész-üzletet**

átvettem

és azt a nagyérdemű közönség pártfogásába ajánlva, vagyok

tisztelettel

10-6

**Szelmann Péter.**

**Eladás kicsinyben és nagyban.**

**Olcso árak.**

Egy a jegyzői pályára készülő fiatal ember Gyulafalva  
község jegyzői irodájába

**gyakornokul**

felvétetik.

Megkeresések ajánlatokkal a jegyzőhöz intézendők.

**HIRDETÉSEK**

FELVÉTELNEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

**TUNA GUSZTAV ES TÁRSA**

ZOMBORBAN,

a korszón, újtemplommal szemben.

ZOMBORBAN,

a korszón, újtemplommal szemben.

**Csász. és kir. udvari szállítók**

Fliske János és Fiai egyedüli raktára vásznakban és damaszt árukban.

**Rumburgi és Hollandi Creasz.**

**Tavaszi női ruhakelme különlegességek**

legnagyobb raktára, a legolcsóbb árakban.

Csász. és kir. szabadalmazott

**fekete kelmék és gyászsövetek**

gyári raktára.

Vidékre mintákat készséggel küldünk a legolcsóbb árakban.

**Cosmanosi levantin minden színben 26 métere.**

12-10

Uri divat nyakkendők, ingek nagy választékban.

Csipe, aplikáció és díszek versenyen kívül a legszebb választékban.